

JÄRJESTÖJEN NÄKÖKULMIA ROVANIEMELÄISTEN HYVINVOINTIIN

2015

Rovaniemen kaupungin hyvinvointikertomukseen sisällytettävä raportti
järjestöjen näkökulmista rovaniemeläisten hyvinvointiin

Marika Ahola, Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
marika.ahola@lapinsote.fi
Taika Kopra, Rovaniemen kaupunki
taika.kopra@rovaniemi.fi
Samppa Määttä, Rovaniemen kaupunki
samppa.maatta@rovaniemi.fi
Liisa Hokkanen, Lapin yliopisto
liisa.hokkanen@ulapland.fi

Sisällys

1. Hyvinvointikysely järjestöille.....	2
1.1. Järjestöt kuntalaisten hyvinvoinnin kuvaajina	2
1.2. Kyselyn toteutus.....	3
2. Keskeiset rovaniemeläisten hyvinvoinnin haasteet.....	4
2.1. Yksin muiden joukossa	4
2.2. Irrallaan yhteisöstä ja rakenteista.....	9
2.3. Eriarvoistuminen.....	11
2.4. Ongelmien kasaantuminen	14
3. Järjestöt rovaniemeläisten hyvinvoinnin tukijoina	17
3.1. Vaikuttavaa osallisuutta.....	17
3.3. Järjestöjen asiantuntijuuden hyödyntäminen	20
3.4. Yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet	22
3.5. Järjestöjen toimintaedellytysten tukeminen	24
4. Yhteenveto ja keskeiset kehittämissuhteet.....	27
5 Liitteet	30

1. Hyvinvointikysely järjestöille

1.1. Järjestöt kuntalaisten hyvinvoinnin kuvaajina

Rovaniemen kaupunki laatii vuosittain hyvinvointikertomuksen, jonka pohjalta kaupunki tekee kuntalaisten hyvinvointia koskevia strategisia linjauksia. Sähköinen hyvinvointikertomus antaa tietoa kunnan elinvoimasta, taloudesta, rakenteista, palveluista ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta väestöryhmittäin. Hyvinvointikertomus mahdollistaa myös vertailun kuntien ja alueiden välillä. Hyvinvointikertomukseen pääset tutustumaan Rovaniemen kaupungin hyvinvointisivustolla:

<http://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Kuntainfo/Hyvinvointitieto>

Vuoden 2015 hyvinvointikertomustyössä kuntalaisten koettua hyvinvointia selvitettiin Rovaniemen alueella toimiville järjestöille kohdennetulla hyvinvointikyselyllä. Raportin tekijöiden tukena kyselyn toteutuksessa oli Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen organisoima järjestöllisen tiedontuotannon ryhmä, jonka työskentelyyn osallistui yhdistystoimijoita sekä kaupungin työntekijöitä (liite 3). Tutkimuksellisina asiantuntijuutta ryhmään tuli Lapin yliopistolta, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta. Järjestöillä nähtiin olevan arvokasta ruohonjuuritason näkemystä ja kokemusta kuntalaisten hyvinvoinnista sekä ideoita toisintekemisen mahdollisuuksista hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemiseksi.

Kysely sisälsi eri kuntalaisryhmiä (esimerkiksi nuoret, ikäihmiset) koskevia kysymyksiä. Kysymykset kohdistettiin asioihin, joissa Rovaniemen kaupunki tilastojen mukaan eroaa muista keskisuurista kaupungeista tai joissa on tapahtunut muutosta viimeisimpien vuosien aikana. Kysymykset tarkennettiin eri ikäryhmissä asioihin, jotka ovat tilastollisesti Rovaniemellä erityisiä tai jotka koettiin muuten tärkeiksi. Järjestöjä pyydettiin kuvaamaan myös järjestöjen toimintaa sekä tulevaisuuden ideoita kaupunkilaisten osallisuutta vahvistavasta toiminnasta. Lisäksi kartoitettiin järjestöjen kokemuksia järjestöjen ja kaupungin välisestä yhteistyöstä.

Järjestöjä pyydettiin vastaamaan asetettuihin kysymyksiin järjestöön kertyneen tiedon, kokemuksen ja asiantuntemuksen sekä toiminnan näkökulmista. Järjestöt näkevät erilaisten ihmisten elämäntilanteet oman jäsenistönsä, asiakkaidensa ja toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten sekä muiden osallistujien kautta. Järjestöjen edustajat vastaavat yleensä tietyn kohderyhmän kohtaamiin haasteisiin. Näin syntyy kuva lasten ja nuorten, työttömien aikuisten ja ikäihmisten kohtaamista ongelmista.

Järjestöt kohtaavat toimintansa kautta laajan joukon rovaniemeläisiä. Vastanneiden järjestöjen ilmoituksen mukaan heidän jäseninään on yli 2300 rovaniemeläistä. Vapaaehtoisina toimii noin 800 henkilöä ja tapahtumiin osallistuu vuosittain noin 46 000 kuntalaista. Ilmoitettuja liittotasoisia määriä ei ole huomioitu, koska Rovaniemen alueen luvut eivät ole tiedossa. Kaikki järjestöt eivät tilastoi kaikkia kuntalaiskohtaamisiaan esimerkiksi erilaisilla messuilla ja infotilaisuuksissa. Kaikilla toimijoilla ei ole jäsenrekisteriä.

Hyvinvointikyselyn tuloksia hyödynnetään hyvinvointikertomustyön lisäksi Rovaniemen kaupungin, Rovaniemen Neuvokkaan, Rovalan Settlementin ja Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen yhteisessä esiselvityshankkeessa ja Lapin yliopiston opinnäyte- ja

tutkimustoiminnassa. Tuloksia käytetään myös Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksessä järjestöjen toimintamahdollisuuksien edistämiseksi. Kysely on yksi osa pitkäjänteistä järjestöjen ja kaupungin yhteistyötä. Saatujen kokemusten perusteella järjestöllisen tiedon keruuta kehitetään edelleen. Tarkoitus on jatkaa mm. kehittämällä tiedontuotantoa järjestöjen toiminnasta, sen kohdentumisesta, resursoinnista, vaikuttavuudesta ja kehittämisideoista. Päämääränä on, että ihmisten arjesta sekä hyvinvoinnin haasteista ja mahdollisuuksista kertyvää tietoa voidaan hyödyntää niin, että kaupungin ja järjestöjen toiminta muodostaisi toisistaan tietoisemman ja toisiaan paremmin hyödyntävän kokonaisuuden.

1.2. Kyselyn toteutus

Kuntalaisten koettua hyvinvointia käsittelevä kysely lähetettiin marraskuussa 2015 laajasti Rovaniemen alueella toimiville eri toimialojen liitoille, järjestöille ja yhdistyksille. Kyselyyn vastasi yhteensä 41 henkilöä 32 eri liitosta, järjestöstä tai yhdistyksestä (yksi tyhjä vastaus). Lista vastanneista järjestöistä ja vastaajien taustatiedot ovat liitteessä 2. Nimen perässä oleva luku kertoo, kuinka monta eri henkilöä on vastannut kyseisestä tahosta.

Hyvinvointikysely on laadittu maakunnallisen järjestöstrategian toteuttamiseksi toimivassa tiedontuotannon verkostossa yhteistyössä Rovaniemen kaupungin, järjestöjen, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen ja Lapin yliopiston kanssa.

Kysymykset 1. - 5. olivat taustakysymyksiä, joiden avulla saatiin käsitystä järjestöjen toimintakentästä ja kyselyyn vastanneiden roolista järjestössä.

Kysymysten 6. - 8. aiheet kumpusivat halusta antaa järjestöille mahdollisuus tuoda esiin osallisuuden esteitä ja kertoa keinoistaan vaikuttaa kuntalaisten osallisuuteen.

Kysymyksissä 9. - 11. haluttiin selvittää järjestöissä toimivien näkemyksiä muista erityisistä teemoista, joiksi valikoituivat sähköiset palvelut, kantaväestön ja maahanmuuttajien yhteistoiminta sekä järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö.

Kysymysten 12. - 23. aiheiden taustalla olivat Rovaniemen kaupungin vuoden 2014 hyvinvointikertomuksessa esiin nousseet, rovaniemeläisten hyvinvoinnista kertovat indikaattorit. Näissä indikaattoreissa Rovaniemi erottui vertailukohteista joko positiivisesti tai negatiivisesti tai indikaattoritieto oli muuten merkityksellinen. Näillä järjestökyselyn kysymyksillä pyrittiin selvittämään järjestötoiminnassa mukana olevien henkilöiden näkemyksiä samoista aiheista.

Kysymys 24. varattiin vapaalle sanalle.

Aineiston analysointi rakentui vastausmateriaalista nousseille selkeille teemoille, jotka olivat yhteisiä nimittäjiä monelle erilliselle kysymykselle. Aineisto on käsitelty sekä kysymys- että vastaajakohtaisesti. Raportti on laadittu teemojen mukaisesti. Raporttiin on sisällytetty paljon suoria aineistolainauksia, jotta vastanneiden järjestöjen ääni tulee suoraan kuuluville. Lainausten jälkeen tuleviin sulkuihin on merkitty kysymys, josta sitaatti on peräisin. Järjestöjen tarjoamia palveluja ja tekemisen meininkiä on haluttu nostaa esiin jo

hyvinvoinnin haasteiden yhteydessä, ei niistä erillään. Raportin lopussa on yhteenveto ja tiivistys kaupungin ja järjestöjen yhteistoimintaan esitetyistä ideoista.

2. Keskeiset rovaniemeläisten hyvinvoinnin haasteet

2.1. Yksin muiden joukossa

Järjestöjen vastauksista piirtyy kokonaiskuva rovaniemeläisten yksinäisyydestä ja elämäntavan yksilöllistymisestä. Niin nuoret, aikuiset kuin ikäihmiset ovat kasvokkain yksinäisyyden kanssa. Järjestöt ovat huolestuneita yksinäisyyden yleisyydestä. Se aiheuttaa jo itsessään hyvinvoinnin laskua, mutta tuo mukanaan myös muita ongelmia. Järjestöt näkevät, että yksinäisyys ja eristäytyneisyys ovat monen asian yhteissumma. Muun muassa sairaudet sekä sosiaalisten ja tukiverkoston haurastuminen kasvattavat riskiä jäädä yksin.

"Yksinäisyyttä voi olla monenlaista. Mikäli on mukana jossain harrastuksessa (kuorolaulu tai jokin muu) ei yksinäisyyttä podeta samassa suhteessa kuin jos ei osallistu mihinkään aktiivitoimintaan. Paljon on ikääntyneitä huoltoasemilla, ostoskeskuksissa, jossa tapaavat kahvittelun merkeissä ja pääsevät vaihtamaan mielipiteitä arjen sujumisesta. Kotona olevat vanhukset varmaan kokevat yksinäisyyttä elleivät juuri sieltä poistu eikä ole sukulaisiakaan käymässä." (ikäihmisten yksinäisyys)

"yhä useampi jää neljän seinän sisälle" (masennus)

"Masennus aiheuttaa inhimillistä hätää, yksinäisyyttä ja häpeää. Yksinäisyys aiheuttaa myös masentuneisuutta." (masennus)

Kun arkuus ottaa yhteyttä ihmisiin alkaa kohota, on yhä vähemmän mahdollisuuksia löytää yhteyttä toisiin. Ihmissuhdeverkostot haurastuvat ja loppuvat. Järjestöt nostavat ikäihmiset esiin. Heidän kohdalla sosiaaliset verkostot haurastuvat erityisesti puolison kuollessa ja/tai lasten muuttaessa paikkakunnalta työn perässä. Opiskelupaikkakuntana Rovaniemellä korostuu myös opiskelemaan tulevien nuorien yksinäisyys ja verkostojen puuttuminen.

"Ainakin alueelliset muutokset väestörakenteessa näkyvät jonkun verran. Lapset ja lapsenlapset joutuvat usein työn ja opiskelun takia muuttamaan toiselle paikkakunnalle, ja silloin sukulaisia näkee harvemmin. Tämä aiheuttaa yksinäisyyttä sekä nuorissa että vanhoissa." (ikäihmisten yksinäisyys)

"Pitkät matkat, ei autoa, sairaudet, ja samanikäisten ystävien kuolemat vaikuttavat ihmisten vetäytymiseen yksinäisyyteen. Puolison kuolema pitkän avioliiton jälkeen saa lesken jättäytymään pois yhteisistä riennoista." (ikäihmisten yksinäisyys)

Yksinäisyyden ja eristäytyneisyyden kokemukset voivat pohjautua pieneltä tuntuviin asioihin. Katujen liukkaus, huono valaistus ja pitkäksi koettu välimatka estävät lähtemästä toisten pariin ja mukaan toimintaan. Jollei ole ketään jonka kanssa lähteä, vaarana on jäädä neljän seinän sisälle. Juttukaverin puute ei aina näy arjessa, mutta nousee esiin esimerkiksi viikonloppuina ja juhlapyhinä.

”usein keli talvella liukas tai on pimeää iltaisin ei uskalla liikkua jos ei ole kaveria tai omaa autoa” (osallisuuden esteet)

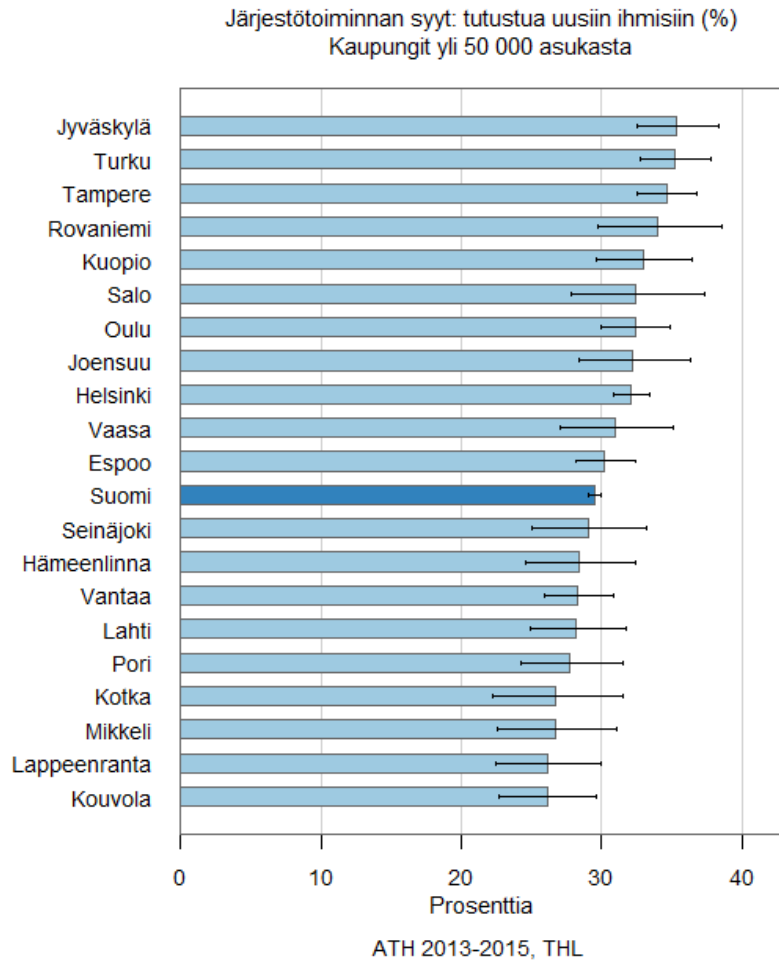
”Arjessa tämä ei haittaa kun palvelut pelaavat ja aina joku on jonka kanssa raatata. Mutta pyhisin on pahempi juttu.” (ikäihmisten yksinäisyys)

Ikäihmiset kokevat tapaavansa toisia ihmisiä erilaisten palvelujen kautta. Ihmiskontaktin puutetta vähennetään lisäämällä kontakteja palvelujärjestelmään. Kun läheisiä ja omaisia ei ole tai heitä ei enää pystytä tai osata lähestyä, voi viranomainen olla paikka, jonne lähteä yksinäisyyttään purkamaan. Myös järjestöjen toiminnassa yksinäisyys näkyy yhteydenottojen lisääntymisenä.

”Yksinäisyys näkyy ihmisennäköinä :) .. terveyskeskuskäynteinä, joiden syynä ei ole fyysinen vaiva, ystävän - kaverin kaipuuna. Pitäisi olla syy lähteä kotoa ja siihen myös tukea.” (ikäihmisten yksinäisyys)

”Yksin, kotona asuva, ilman lähiverkostoa oleva ikäihminen on haavoittuva, pelkästään se, että naapuri on pitemmän ajan esim. ulkomailla voi johtaa siihen, ettei pääse kauppaan, apteekkiin jne. Meille tulee yhteydenottoja jatkuvasti yksinäisiltä ihmisiltä, joilla ei ole omaa verkostoa. (ikäihmisten yksinäisyys)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tekemän Alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (ATH) (2013-2015) mukaan rovaniemeläisten yksi keskeinen motivaatiotekijä järjestötoimintaan osallistumiseksi on halu tutustua uusiin ihmisiin. Kaupungin tekemän hyvinvointikyselyn tulokset ovat näin ollen yhteneväisiä THL:n tutkimuksen kanssa.

Järjestöt ovat lähteneet hakemaan ratkaisuja yksinäisyyden vähentämiseksi. Vastaajat kaipaavat muun muassa eri sukupolvia yhdistävää toimintaa, jossa eri-ikäiset ihmiset kohtaisivat toisiaan. Tukiverkostoja voidaan vahvistaa esimerkiksi vertaistukitoiminnan kautta. Vertaistukiryhmät täydentävät muita tukiverkostoja, mutta voivat muodostua myös ainoiksi areenoiksi, joilla elämäntilanteen vaikeus on luonnollinen osa arkea. Vertaistukitoiminta on virkistystä, kokemusperäisen tiedon ja tunteiden jakamista sekä vinkkejä siitä, miten toimia. Se on myös väylä vaikuttamiselle.

"Yhteistoiminta eri sukupolvien välillä on vähentynyt. Työn perässä muuttaminen lisääntynyt, eivätkä perheet välttämättä näe toisiaan niin paljoa enää. Toivottavaa olisikin että tarjolla olisi toimintaa joka yhdistäisi eri sukupolvia." (ikäihmisten yksinäisyys)

"Kohdennettuja vapaaehtoistoimintamalleja, esim. mummot ja doulat." (osallisuuden vahvistaminen)

"..vertaistukiryhmiä muistisairaiden lähi-ihmisille, muistitukihenkilöitä (yksilöllistä vertaistukea) muistisairaiden lähi-ihmisille.. tarjoamme lisäksi tietoiltoja ydinkohderyhmälle (muistisairaant ja lähi-ihmiset).." (osallisuuden lisääminen)

"Vertaistukiryhmät (nuoret äidit, imetystukiryhmä, kestovaippailijat, kantoliina tapaamiset, diabetesta sairastavien lasten vanhemmat, adoptioperheet)."
(osallisuuden lisääminen)

"Kerhoissa syöpään sairastunut saa vertaistukea. Siellä voi puhua avoimesti omasta sairaudesta. Yhdessä autetaan sairastunutta selviytymään. Kokoontumisia on muun muassa parantumaton syöpä sairastaville, eturauhassyöpää sairastaville jne."
(osallisuuden lisääminen)

Vapaaehtoistoiminta on järjestöjen keskeinen toimintamuoto. Se luo verkostoja sekä vapaaehtoisille itselleen, että ihmisille, joiden parissa vapaaehtoiset toimivat. Vapaaehtoistoiminnan kautta voidaan tukea muun muassa tilanteissa, joissa tukiverkosta ei ole käytettävissä. Esimerkiksi sähköisiä ja virtuaalisia palveluja lisätään kuntalaisten osallisuuden parantamiseksi, mutta monilla ikäihmisillä ja maahanmuuttajilla ei ole palvelujen hyödyntämiseen riittäviä tietoteknologisia taitoja tai välineitä. Sähköisten palvelujen saavuttamiseksi tärkeässä asemassa olisivat tukiverkostossa olevat läheiset. Heidän avulla mahdollistettaisiin sähköisten palvelujen saavutettavuutta. Mikäli tukiverkostosta ei löydy tarpeellista tietoteknologista osaamista, tarvitaan tukihenkilöitä opastamaan ja tukemaan palvelujen käytössä. Järjestöjen edustajat korostavat, etteivät sähköiset ja virtuaaliset palvelut saa jäädä ainoaksi osallisuuden keinoksi.

"Hyvä asia nuoria ajatellen ja pitkien välimatkojen vuoksi, mutta ei sovellu monellekaan ikääntyneelle" (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"tulevaisuuden muistisairaat ihmiset hallitsevat jo teknologian paremmin ja sähköisistä palveluista hyötyvät jo nyt muistisairaiden lähi-ihmiset" (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Sähköisiä palveluita on nyt jo pilvin pimein käytettävissä. Ongelma on siinä, että ikääntyvillä ihmisillä niiden käyttämisen mahdollisuudet heikkenevät terveydellisten ongelmien lisääntyessä. Tukihenkilöt voivat näissä asioissa olla auttaja." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

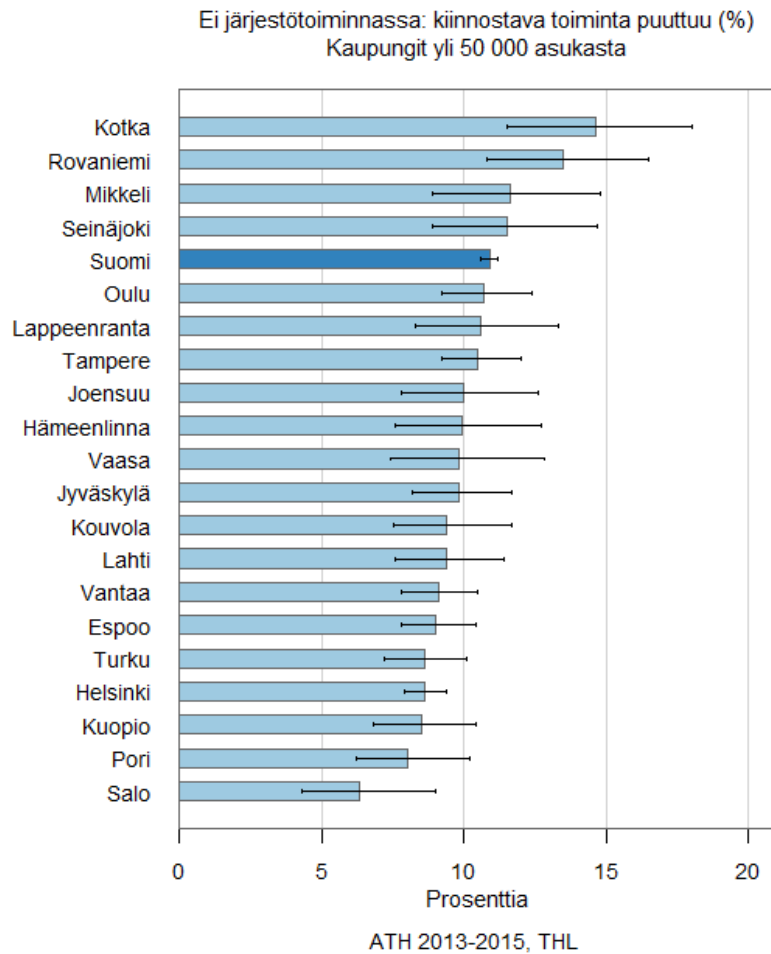
"Nuoria ja keski-ikäisiä enemmän mukaan vapaaehtoistyöhön. Enemmän oppilaitosten kautta vaikuttamista, vanhusten ja koululaisten kohtaamisia." (avoin vastaus)

Järjestöt kaipaavat lisää vapaaehtoisia mukaan toimintaansa mahdollistaakseen moninaiisiin tarpeisiin vastaavat toiminta- ja tukimuodot. Järjestöjen toimintaan osallistuminen voi kuitenkin olla hyvinkin haasteellista sekä ihmiselle itselleen että hänen läheisilleen. Myös järjestöihin osallistumiseen voi syntyä kynnystä. Järjestöt ovat jonkin ihmisryhmän asialla, mikä voi vaikeuttaa yhteydenottoa niihin silloin, kun yksinäinen ihminen ei ole innostunut tai kiinnostunut mistään erityisestä. Tarjotut osallisuuden muodot eivät välttämättä sovi kaikille.

"osa ikääntyneistä ei sairauden tai vamman vuoksi pysty/halua lähteä kotoaan vaikka tarjolla on heille kohdennettua toimintaa. Omaishoitaja kyllä mielellään toisi omaishoidettavan mutta hoidettava ei suostu lähtemään" (osallisuuden esteet)

”Erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevien henkilöiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen; esimerkiksi mielenterveyskuntoutujalla voi olla sosiaalisia esteitä, jotka estävät avoimiin kuntalaisraateihin osallistumisen. Myös muut tekijät; kuten häpeä oman perheen tilanteesta voi estää omaisten osallistumisen.” (osallisuuden esteet)

ATH-tutkimuksessa keskeisenä järjestötoimintaan osallistumisen esteenä näyttäytyi kiinnostavien toiminnanmuotojen puute. Tätä voi selittää myös se, ettei kuntalaisilla ole riittävästi tietoa järjestöjen tarjoamista mahdollisuuksista.

Vastaajat näkevät esimerkiksi kohdennetut vapaaehtoistoiminnan muodot yhtenä ratkaisuna puuttuviin osallisuuden mahdollisuuksiin. Myös lyhytkestoisia vapaaehtoistoimintaa tulisi olla tarjolla niille, jotka vielä etsivät itselleen sopivaa tekemisen muotoa. Vapaaehtoiset tarvitsevat koulutusta ja virkistystä, ja vapaaehtoistoiminta koordinoitua.

”helppoa, lyhytkestoista toimintaa lisää. Näyttää, että pienelläkin osallistumisella on merkitystä” (osallisuuden vahvistaminen)

”Vapaaehtoiskoulutusten lisääminen.” (osallisuuden vahvistaminen)

”..vertaisryhmätoimintaa omaishoitajille, valmennuksia omaishoitajille, koulutuksia, toiminnanohjausta ja virkistystapahtumia vapaaehtoisille, omaishoitotietoisuuden

lisäämiseksi järjestettävät tapahtumat, virkistystapahtumia mm. retkiä, kulttuuritarjontaa, koulutusta, kokouksia omaishoitoperheille..” (osallisuuden lisääminen)

2.2. Irrallaan yhteisöstä ja rakenteista

Yksinäisyyden lisäksi järjestöjen vastauksissa esiin nousi myös irrallisuuden teema, joka kertoo erityisesti vaikeutuneissa tilanteissa elävien nuorten osallisuudesta tai osattomuudesta. Järjestöt luovat kuvaa nuorista, joiden oma asema yhteiskunnalle tärkeänä ihmisenä ja sen aktiivina jäsenenä on hukassa. Nuorten on vaikea löytää suuntaa elämälleen, jos työtä ei löydy. Järjestöjen näkökulmasta työttömyys voi opettaa nuorta suuntautuman enemmän palveluiden käyttäjäksi kuin oman elämänsä rakentajaksi. Vaikeudet päästä mukaan työelämään näkyvät myös nuorten asenteessa.

”Osa nuorista on erkaantunut koko työelämästä. Ei tiedetä mitä työ tarkoittaa, mitä se minulle merkitsee? Miksi kävisin töissä? kysymyksiä esiintyy usein. Palkkatukea ei ole tarjolla riittävästi, voisiko kaupungin eri yksiköt tarjota työtä vastavalmistuneille?” (nuorten työttömyys)

”Työttömyys on raskas ja ravisteleva kokemus josta toipuminen vie kauan. Osa ei toivu ikinä ja päättyy päihteiden käyttäjiksi tai pitkäaikaistyöttömiksi. Nuoren on vaikea lähteä mihinkään suuntaan elämässä, jos työtä ja sitä kautta omaa paikkaa elämässä ei löydy. Työn perässä myös muutetaan pois Rovaniemeltä. Työttömyys on yksi pahimpia ongelmia, jonka kanssa nyt nuori sukupolvi taistelee vielä pitkään. Työttömyys myös usein ohjaa yhteiskunnan palveluiden käyttäjäksi ja nuorelle voi tulla hyvin nuorena jo kokemus passiivisesta sosiaalipalveluiden käyttäjänä olemisesta.” (nuorten työttömyys)

Nuoret etsivät ratkaisuja työelämän ulkopuolelle jäämiseen ja sitä kautta hauraisiin sosiaalisiin verkostoihin eri paikoista ja eri tavoilla kuin vanhemmat sukupolvet. Esimerkiksi sosiaalinen media ja nettipelaaminen tarjoavat mahdollisuuden luoda ja ylläpitää vaihtoehtoisia sosiaalisia suhteita. Samaan aikaan liikunta ja itsestä huolehtiminen helposti unohtuu. Monella nuorella maksulliset liikuntamahdollisuudet ovat tavoittamattomissa tai palvelujen kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa.

”Tietokone toimii kontaktina kavereihin, joka ei sinänsä ole pahaksi. [...] Punttisaleille ei ole varaa mennä ja harrastetoiminta jäsenmaksuineen ei innosta.” (nuorten työttömyys)

”Älypuhelin on jokaisen nuoren ulottuvilla. Sosiaalinen media toimii, et ole koskaan yksin.” (nuorten yksinäisyys)

”Olisiko iänikuisessa puhelimen räpläämisessä sittenkin myös jotain hyvää.” (nuorten yksinäisyys)

Järjestöt ovat vastanneet nuorten tapaan käyttää ahkerasti sosiaalista mediaa kehittämällä omia sähköisiä kanaviaan ja esimerkiksi verkossa toimivia tukipalveluja. Järjestöt ottaisivat

mielellään kopin nuorista myös arjessa. Nuorten kokemiin haasteisiin järjestöt tarjoavat muun muassa rinnalla kulkemista ja henkilökohtaista tukea työhön ja opiskeluun. Järjestöjen on helppo mennä sinne missä nuoret jo ovat ja tarjota apua ja tukea. Erilaisia toiminnallisia ja liikunnallisia ryhmiä, jotka palvelisivat niin nuoria kuin vanhempiakin, tarvittaisiin myös lisää.

"... Pyrimme myös tukemaan niitä, joilla on opiskelussa ongelmia, jotta he eivät muuttuisi koulupudokkaiksi tai keskeyttäviksi." (koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret)

"Voimme olla läsnä siellä missä nuoret asuvat ja viettävät aikaansa. Nuoret tarvitsevat juttuseuraa, ruuanlaittoapua, apua tukien hakemiseen ja viranomaisten kanssa asioimiseen, muistutteluapua ja niin edelleen." (itsemurha-ajatusten ehkäisy)

"Matalan kynnyksen osallistumisen kanavia, liikunnallisia, tulisi olla enemmän tarjolla. Niistä tulisi rummuttaa nykyistä enemmän ja tukea myös liikuntaryhmien vetäjiä nykyistä enemmän." (itsemurha-ajatusten ehkäisy)

Järjestöillä on paljon tarjottavaa nuorille, mutta heidän tavoittamisensa mukaan toimintaan on haastavaa. Irrallisuudesta aiheutuva passiivisuus vähentää myös kiinnostusta osallistua järjestötoimintaan. Miten järjestötoiminnasta tehdään nuoria kiinnostavaa?

"Yhä enemmän nuoria, joille ei löydy paikkaa yhteiskunnassa. Nuorten tavoittaminen järjestötoimintaan olisi tärkeää." (nuorten työttömyys)

"Työttömät nuoret eivät osallistu kovin aktiivisesti myöskään järjestötoimintaan, joka voisi olla monelle pelastus vaikka ei työmarkkinoille olisi päässytäkään." (nuorten työttömyys)

Passiivisuus ja vähäinen motivaatio osallistua yhteiseen toimintaan ei ole vain nuoria koskettava ongelma. Ihmisten hiljainen vastustus ja apatia näyttäytyvät myös vastaajien turhautumisena. Järjestöt tarvitsevat myös voimavaroja ihmisten houkuttelemiseksi mukaan toimintaan.

"Ovatko ihmiset jo niin väsyneitä ainaisten yt-neuvotteluiden ja lomautusten ilmapiiressä, että jokainen poteroituu omaan maailmaansa, eikä tavallaan uskalla ottaa kantaa mihinkään. Olemalla ns. näkymätön, elämä pysyy tutuissa uomissa." (osallisuuden esteet)

Heikot siteet ympäröivään yhteisöön voivat johtua myös siitä, että tulee erilaisesta kulttuurista ja puhuu eri kieltä. Monet vastanneista järjestöistä haluavat tukea maahanmuuttajien kotoutumista ottamalla maahanmuuttajia mukaan omaan toimintaansa. Ne korostavat olevansa avoimia kohtaamispaikkoja uusille tulijoille. Puuttuva kielitaito nähdään usein maahanmuuttajien kohdalla keskeiseksi osallisuuden esteeksi.

"Järjestömme jäsenyhteisöjen toiminnot ovat avoimia kaikille osallistua ja mielellään suosittelemme osallistumista normaaliin kerho- ja harrastetoimintaamme." (yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

"Meille saa tulla kaikki, suomea puhutaan tosin." (yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

Monikulttuurinen vapaaehtoistoiminta vaatii myös resursseja ja voimavaroja. Maahanmuuttajien osallistuminen järjestötoimintaan ei käy käden käänteessä, vaan vaatii aikaa ja sitoutumista sekä ohjaavilta järjestöiltä että vapaaehtoisilta. Monikulttuurista työtä tekevät järjestöt kaipaavat tukea muilta järjestöiltä yhteisen toiminnan järjestämiseksi. Kyselyn vastausten perusteella rovaniemeläisillä järjestöillä on runsaasti kiinnostusta osallistua kotouttavaan toimintaan ja tarjota tekemisen mahdollisuuksia maahanmuuttajille.

"Henkilökohtainen kokemus, että vapaaehtoistoiminta on vaativaa: - miten auttaa lukemaan / kirjoittamaan keski-ikäistä henkilöä, joka ei osaa kirjoittaa / lukea edes äidinkielellään" (yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

"MoniNet. vaan yksin emme pärjää.. - halusimme lisää aktiivisten järjestöjen tarjouksia --> tervetuloa maahanmuuttajat mukaan toimintaan. - järjestöissä voisi olla "kummeja" jotka nappaisivat uusia maahanmuuttajia mukaan toimintaan. Järjestökummitoiminta" (yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

"Voisimme toimia yhteistyössä esim. pyöräilyn liikennesääntöjen kouluttamisessa, jotta maahanmuuttajat pärjäisivät paremmin liikenteessä ja uskaltaisivat liikkua enemmän myös pyörillä." (yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

"Maahanmuuttajaperheet voisivat tulla mukaan MLL:n toimintaan, esim. perhekahvilaan ja kerhoihin." (Yhteistoiminta maahanmuuttajien kanssa)

Järjestöt tarjoavat omaa toimintaansa ratkaisuksi irrallisuuteen. Järjestöjen toiminta nähdään ennen kaikkea yhteisöllisenä tekemisenä, joka tarjoaa ihmisille mahdollisuuden osallistua ja kokea itsensä tärkeäksi. Vastaajat kuitenkin tiedostavat, että tieto järjestöjen toiminnasta ei välttämättä tavoita ihmisiä.

"... Kaikkea sosiaalista tekemistä ei pidä "viranomaistaa". Joskus riittää että on tekosyy ja on toisen ihmiselle läsnä. Järjestöt palvelevat tässä tarkoituksessa loistavasti. Toiset ihmiset osaavat itse pyytää apua, mutta monet eivät osaa. Ihminen tarvitsee silti toisen ihmisen olemassa oloa päivittäin. Järjestöjen työ voi olla siis tällaista yhdessä tekemistä, tavallisten asioiden läpikäyntiä, yhteistä työtä, käytännön apua, jutteluapua, vertaistukea, asiointiapua, kuulumisten kyselyä jne." (osallisuuden vahvistaminen)

"Otaa kaikki mukaan. Yhteisöllisyys - mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan ja kokea itsensä tärkeäksi muiden ihmisten kanssa toimiessa tukee mielenterveyttä. Tarvitaan tietoa mahdollisuuksista osallistua itseä kiinnostavaan esim. yhdistystoimintaan." (osallisuuden vahvistaminen)

2.3. Eriarvoistuminen

Järjestöjen puolesta vastanneet eivät tarkastele yhteiskunnallista eriarvoistumista yhtä monipuolisesti kuin yksinäisyyttä tai irrallisuutta ympäröivästä yhteisöstä. Ihmisten tiukka

taloudellinen tilanne kuitenkin näkyy järjestöjen toiminnassa, esimerkiksi järjestöjen toteuttamassa ruoanjakelussa riittää kävijöitä. Kun rahat eivät riitä ruokaan, järjestöjen pienetkin jäsenmaksut tai matkoista aiheutuvat kustannukset käyvät joillekin ylivoimaisiksi. Eriarvoistuminen ja köyhyys tuottavat omalta osaltaan eristäytymistä ja yksinäisyyttä.

"Muutama jäsen vuodessa eroaa liitostamme kun jäsenmaksu 20€ tuntuu liian kalliilta. Eivät uskalla tulla tilaisuuksiin vaikka on vapaa pääsy. Ihminen käy araksi, köyhyys ja työttömyys kalvaa voimia." (vaikeasti työllistyvät aikuiset)

"korostan myös, että kun gluteeniton ruokavalio on otettava kaikkialla huomioon, se voi joidenkin keliakiaa sairastavien kohdalla lisätä "kotiin jääntiä". Ei jakseta aina selittää ruokavalion ehdottomuutta ja sitten sosiaalinen verkosto kapenee. Haluan myös kiinnittää huomiota gluteenittoman ruokavalion kalleuteen (65 euroa kalliimpi kuin tavallinen). Miten pienituloiset eläkeläiset, opiskelijat, työttömät voivat noudattaa ehdotonta gluteenitonta ruokavaliota." (masennus)

Eriarvoistuminen heikentää itseluottamusta, mikä voi nostaa kynnystä osallistua esimerkiksi vapaaehtoistoimintaan. Vaikka työttömillä olisi aikaa, heillä ei välttämättä ole itseluottamusta ja resursseja osallistua vapaaehtoistyöhön eikä järjestöillä ole tuntumaa työttömän arjen haasteisiin.

"... työtön ei tule mukaan vapaaehtoistyöhön, koska tuntee olevansa toisen luokan kansalainen." (masennus)

"Valitettavasti järjestöjen aktiivit ovat hyvin vähän tekemisissä työttömien kanssa eivätkä siten tunne heidän ongelmiaan. On aivan väärä käsitys työttömistä ja syistä, jotka ovat johtaneet työttömyyteen. Pitkäaikaistyttömiä on erittäin vaikea saada mukaan esim. vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistoiminta on edelleen hyvintoimeentulevien harrastus." (vaikeasti työllistyvät aikuiset)

Osallisuus ja osallistumismahdollisuudet käyvät ihmisten kukkarolle, tämän ovat järjestöjen edustajat huomanneet. Järjestöt peräänkuuluttavat esimerkiksi lapsille edullisia mahdollisuuksia osallistua harrastustoimintaan ja muutama järjestö kertoo tarjoavansa lapsille ilmaisia kerhoja.

"Matalan kynnyksen osallisuutta tulee lisätä kaikilla tasoilla – nyt "harrastemaksut" monille isoja kynnyskysymyksiä ja erityisesti tästä kärsii lapset ja nuoret." (osallisuuden esteet)

"Lasten harrastukset ovat kalliita, eikä niihin ole kaikilla mahdollista osallistua. MLL pyrkii järjestämään edullista kerhotoimintaa alle kouluikäisten lasten perheille. Myös kouluikäisille lapsille tulisi olla "edullisia harrastuksia". (osallisuuden esteet)

"Tavoitteenamme on tarjota myös vähävaraisille mahdollisuus viikoittaiseen järjestettyyn liikuntatoimintaan ja innostaa muuten vähän liikkuvia lapsia liikunnan pariin leikin avulla." (osallisuuden vahvistaminen)

Järjestöt eivät esitä suoria vastauksia eriarvoistumisen asettamiin haasteisiin, mutta korostavat oman toimintansa olevan avointa kaikille. Järjestöjen näkökulmasta

maksuttoman, tai mahdollisimman edullisen, toiminnan järjestämisen kannalta keskeiseksi kysymykseksi nousee mahdollisuus saada tiloja käyttöön ilman korkeita tilavuokria. (Tarkemmin järjestöjen toimintamahdollisuuksien tukemisesta luvussa 3.5.)

"Tila-asiat tulevat ensimmäisenä mieleen. Maksuttomat tilat ehdottomia, kun jotain toimintaa järjestetään.." (osallisuuden esteet)

Asuinpaikka voi tuottaa eriarvoisuutta myös järjestöjen toimintaedellytyksille ja mahdollisuuteen osallistua järjestötoimintaan. Monet vastaajista ovat huolissaan Rovaniemen alueen kylien asukkaiden palveluista ja osallistumismahdollisuuksista. Järjestöjen kokemukset kaupungin tarjoamasta tuesta kylille kuitenkin vaihtelevat.

"Tällä hetkellä on huoli niistä kuntalaisista, jotka asuvat Rovaniemen keskustan ulkopuolella kylissä." (osallisuuden esteet)

"Osa Rovaniemen kylistä autioituu pikkuhiljaa. Miten pienten, paikallisten järjestötoimijoiden toimintaedellytyksiä tuetaan jatkossa?" (kunnan ja järjestöjen yhteistyö)

"Rovaniemen suhtautuminen kyliin on ollut esimerkillistä. Tuki on ollut riittävää ja sitä on saatu kun oikeasti on hyviä suunnitelmia ja aitoa tekemistä." (kunnan ja järjestöjen yhteistyö)

"Jos kirjastoauto lopetetaan meidän kylältä niin huono homma kun se on ollut ainoa "osallisuuden" ilmentymä. Kirjastoautosta on odotettu monitoimiautoa, mutta taisi käydä niin, että ei tule edes kirjoja." (osallisuuden esteet)

Ratkaisuna syrjäseuduilla asuvien rovaniemeläisten osallisuuden haasteisiin järjestöt ehdottavat esimerkiksi kimpapakyytejä tapaamisiin ja tapahtumiin. Lisäksi muutamat järjestöt hyödyntävät jo Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Posken kehittämää Virtu-yhteyttä. Kyselyyn vastanneiden järjestöjen suhtautuminen sähköisten palvelujen kehittämiseen oli pääosin positiivista ja muutamat ovat jo järjestäneet toimintaa kylille etäyhteyksien kautta. Vastauksien perusteella tarvitaan sekä samassa tilassa olemiseen että virtuaalisuuteen perustuvia osallistumisen mahdollisuuksia.

"Kaupungin pinta-ala ja sitä kautta pitkät etäisyydet asettavat ongelmia varsinkin varttuneitten ihmisten osallistumiselle. Kaikenlainen yhteis- ym. kuljetusten organisointi lisäisi mahdollisuuksia. On selvää, että varttuneet ihmiset haluavat muuttaa sinne missä palvelut on saavutettavissa. Siitä tuskin ihmisiä kannattaa syyllistää." (osallisuuden esteet)

"Toimintaamme eivät pysty osallistumaan kaikki halukkaat kyyti-ongelmien vuoksi. Järjestönä meillä ei ole mahdollisuutta kyytejä järjestää." (osallisuuden esteet)

"Tänä vuonna pilotoidaan yhteyttä kohtaamispaikalla välittäen taukojumppaa ikäihmisille Virtuyhteyttä hyödyntäen." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Sähköiset palvelut on mielenkiintoinen juttu. Sen kehittämisessä kyläyhdistys voisi olla mukana." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

2.4. Ongelmien kasaantuminen

Järjestöt näkevät toimintansa kautta ongelmien monimutkaistumista. Heikossa asemassa oleville kasautuu usein erilaisia ongelmia, jotka ruokkivat toisiaan. Esimerkiksi päihteiden käyttö, heikko taloudellinen tilanne ja terveyteen liittyvät ongelmat kasautuvat joidenkin ihmisten kohdalla. Ongelmat voivat olla osittain tai kokonaan itse aiheutettuja tai ihmisestä itsestään täysin riippumattomia, kuten monet sairaudet. Joskus todellinen syy ongelmien taustalla jää huomaamatta.

”Ne, joilla menee todella huonosti, ovat vaikeitten autettava ryhmä. Ongelmat usein kasautuvat, ja heillä on myös terveys-, talous- ja päihdeongelmia. Liian isoa ongelmavyöhyhtiä ei yksilö itsekkään jaksa enää purkaa ja silloin on luovuttaminen lähellä. Toivottomuus ja osattomuus näkyy järjestömmekin arjessa, kun ihmiset kokevat asemansa niin”. (vaikeasti työllistyvät aikuiset)

”Työttömyys aiheuttaa alkoholismia ja sosiaalisia ongelmia, myös köyhyyttä sairastavuutta. Humalahakuinen juominen on yhä myös aikuisten työssä käyvien ihmisten ”vitsaus”. Yleensä yksin asuvat miehet tai naiset sortuvat juomaan. Yksinäisyys ja sen mukanaan tuomat pelot ja sosiaalinen eristyneisyys ovat lappilaisessa elämässä. Toisaalta metsästys, kalastus, marjastus ja sienestys ovat lappilaiselle tuttuja ja kuuluvat lappilaisten normaaliin elämänmalliin.” (elintavat)

”Kilpirauhaspotilailla, yleensä vajaatoimintapotilailla on masennusoireita, jotka eivät korjaannu mielialalääkkeillä, vaan tyroksiinihormonilla. Kuitenkin usein masentuneelle tarjotaan serotoniini, vaikka olisi hyvä tarkistaa kilpirauhashormonitasot. Valistus asiasta parantaisi tilannetta niin yksilötasolla kuin yleisestikin. (masennus)

Ongelmien kasaantuminen aiheuttaa paitsi sosiaalisten verkostojen rapistumista myös välinpitämättömyyttä omasta kunnosta ja hyvinvoinnista. Ongelmien ratkaisemissa järjestöt peräänkuuluttavat ihmisen elämän kokonaisvaltaista tarkastelua. Vastaajien näkökulmasta ihminen tulisi kohdata psyykkisenä ja fyysisenä kokonaisuutena.

”Aikaa on monella nuorella sortua peliriippuvuuteen. Tietokone toimii kontaktina kavereihin, joka ei sinänsä ole pahaksi. Liikkumattomuus ja paikallaan olo rappeuttaa lihaskuntoa sekä aineenvaihduntaa. Muutamalta hengityssairaalta meinaa unohtua päivittäinen happihyppy raikkaaseen ilmaan kokonaan. Punttisaleille ei ole varaa mennä ja harrastetoiminta jäsenmaksuineen ei innosta.” (nuorten työttömyys)

”Järjestömme toiminnan kohteena olevista nuorista iso osa käyttää päihteitä runsaammin ja omaa huonommat elämäntavat sekä enemmän sairauksia kuin nuoret keskimäärin. Nämä nuoret eivät koe terveellisiä elämäntapoja tarpeeksi tärkeiksi, he eivät ole saaneet tai ovat menettäneet elämänsä suuren arvostuksen ja merkityksellisyyden kokemuksen. Heidän joukossaan on paljon ”mitä väliä enää” - asennetta. Tavalla tai toisella toivoisi näkevän heidän itsetuntonsa kohoavan, elämän tuovan onnistumisen kokemuksia ja elämän arvostuksen nousevan. Kun näin ei

tapahdu, esimerkiksi terveysasiat menettävät merkityksensä ja elämä muuttuu olemiseksi.” (elintavat)

”... pahemmat masennuksen aiheuttajat ovat huumeet, alkoholi ja sekakäyttö. Liekö meillä täällä tämä kaamosmasennus geeniperimänä. Välinpitämättömyys oman terveyden ylläpitämiseen ja omahoitoon näkyy ihmisissä, jos on paljon muita ongelmia. Masennusoireet voisivat helpottua, jos ihmisiä kohdattaisiin psyykkisenä, sosiaalisena, fyysisenä ja henkisenä kokonaisuutena.” (masennus)

Erityisesti vaikeisiin tilanteisiin joutuneiden ihmisten elämän näkeminen sellaisena kuin se ihmisille itselleen näyttäytyy ja järjestöihin kertyneen kokemustiedon hyödyntäminen ovat väyliä tehokkaampien ja vaikuttavampien toimintatapojen kehittämiseen. Tälläkin hetkellä järjestöt tuottavat palveluja ja luovat verkostoja, joiden kautta ihminen tavoitetaan äärimmäisenkin hädän hetkellä.

”Terveet elintavat, teknologiaosaaminen ja omahoito-osaaminen eivät ole riittävällä tasolla - tarvitaan koulutusta ja kansalaisten tukemista / motivoimista. Sosiaalisia ongelmia, työttömyyttä, epäterveitä elintapoja ja vakavia terveysongelmia omaavat henkilöt jäävät helposti palvelujen ulkopuolelle, kun palvelujärjestelmä ei heitä ja heidän elämäntilannettaan ota kokonaisvaltaisesti ja asiakaslähtöisesti haltuun - tähän auttaa monialainen yhteistyö. Julkinen sektori voisi ohjata kansalaisia ja potilaita entistä enemmän järjestöjen piiriin.” (elintavat)

”Apua haetaan joskus jopa keskellä yötä turvakodilta. Matalan kynnyksen paikoissa, kriisityö ja päihdekuntoutuksen avopuoli ottavat tulijat vastaan ilman ajanvarausta päivisin.” (masennus)

Päihteistä järjestöiltä kysyttiin erityisesti nuorten lisääntyneestä nuuskan käytöstä. Vastanneet kokivat asenteen nuuskan (ja muutamissa kommentissa myös sähkötupakan) käyttöä kohtaan liian sallivaksi ja sen käyttöön oltiin valmiita puuttumaan. Sallivaan asenteeseen liitettiin nuuskan ”trendikkyys”; urheilijoiden ja muiden nuorten idolien nuuskaamisen uskotaan vaikuttavan nuoriin. Lisäksi nuuska koetaan vähemmän vaaralliseksi kuin tupakka, eikä sen käyttöä ole niin helppo havaita.

”Savuttomuus on lakien myötä hallinnassa. Nuuska, sähkötupakat ja kemialliset aivoja vaurioittavat yhdisteet ovat rynnineet markkinoille hidastamaan tätä tervettä kehitystä. Pulmat vain mutkistuu sekakäytön myötä.” (elintavat)

”Nuorten nuuskan käytön lisääntyminen on tunnistettu. Yleinen asenne on valitettavasti liian myönteinen nuuskalle ja nuuskaa näköjään saa Ruotsin puolelta helposti. Nuoret sitten myyvät ja välittävät sitä toisilleen.” (nuorten tupakointi)

”Nuuskasta on tullut ns. ’muoti ilmiö’, jota ’kaikki’ urheilijat käyttää. Nuuskan vaaroista ei puhuta/tiedetä samalla tavalla kuin tupakasta.” (nuorten tupakointi)

”Nuuska on helpompaa ja huomaamattomampaa käyttää. Nuuskan ”makuvaihtoehdot” houkuttavat nuoria. Suhteellisen helppo saatavuus madaltaa kynnystä kokeilla.” (nuorten tupakointi)

Vastauksissa nostettiin esiin keinoja, joilla nuuskan käyttöön voitaisiin puuttua. Nuuskan ja muiden tupakkatuotteiden käytön vähentämiseksi tarvitaan konkreettista apua, kuten sähköisiä palveluja ja valistusta, mutta myös saannin rajoittaminen koettiin tärkeäksi.

”Lakimuutokset saivat nykyisen savuttomuuden Suomeen. Puhumalla se ei olisi onnistunut. Nyt kun saataisiin nuuska- ja sähkötupakka yhtä hyvään lain suomaan valvontaan silloin alkaisi tuloksia näkymään. Rajat on avoimia ja valvonta aivan satunnaista. Lottovoittokin on suurempi mahdollisuus saada, kuin jäädä kiinni. Onneksi pakolaisten kontrolli rajalla on tuonut vähän salakuljetusta näkyviin. Nuoret tuovat edelleen toisillensa nuuskaa Ruotsista se tuntuu heistä sallitulta kaupan teolta. Mahdoton kontrolloida vapaassa maailmassa. On oppilaitoksia jotka tekevät hyvää työtä esimerkiksi ja ovat saaneet sivistyksen myötä tiedon välityksellä terveitä asenteita omaavia nuoria. Kiitos heille!” (nuorten tupakointi)

”Tällä hetkellä terveyden edistämisen työ tapahtuu Suomen Syöpäyhdistyksen kautta, joka toimittaa paljon verkkomateriaalia, jota eri toimijat voivat vapaasti hyödyntää. Suomen Syöpäyhdistykseen voi olla yhteydessä, koska he voivat olla kiinnostuneita esim. jostain hankkeesta liittyen esim. nuorten tupakoinnin tai nuuskan käytön ehkäisyyn.” (avoin vastaus)

Vastaajat korostavat hyvinvointia lisäävien ja ennaltaehkäisevien toiminnan muotojen kustannustehokkuutta verrattuna ongelmien kasautumisesta aiheutuviin kustannuksiin. Järjestöt näkevät ennaltaehkäisevää toiminnan, kuten liikunnan ja muiden vapaa-ajan aktiviteettien keinoina parantaa elämäntapoja ja pitää kiinni hyvinvoivasta arjesta. Myös neuvonnan merkitystä korostettiin.

”Järjestöissä toimivien auttaminen on paljon halvempaa kuin laitoksessa olevien, tukea järjestöille. Liikuntaryhmiä riittävästi että kaikki halukkaat sopivat mukaan ohjaajan palkka on murto-osa lääkärin palkasta.” (avoin vastaus)

”Ennaltaehkäisevien palveluiden ja toimintojen kehittäminen lisää kuntalaisten hyvinvointia. Järjestöjen ja kaupungin yhteistyön lisääminen sekä vaikuttamismahdollisuuksien että toiminnan tasolla toivottavaa.” (avoin vastaus)

”Yhä enemmän tulee tutkittua tietoa, joka vahvistaa sitä, että elintavoilla on merkitystä syöväen ennaltaehkäisyssä. Tämä terveyteen ja ennalta ehkäisyyn liittyvä viestintä on sitä missä julkinen ja järjestöpuoli voivat tehdä yhteistyötä koska viestittävät asiat ovat samoja” (elintavat)

”Yhteiskunnan olisi huolehdittava heikoimmistaan. Vapaaehtoiset toimivat yhä huonokuntoisempien kanssa. Autettavista osa tarvitsisi jo ammattiauttajan.” (avoin vastaus)

Järjestöjen edustajat nostavat esille kuntalaisten luonnollisten tukiverkostojen kuormittumisen erityisissä elämäntilanteissa. Ne pyrkivät huomioimaan toiminnassaan myös läheisten ja tukiverkostojen jaksamisen ja tarjoavat heille erilaisia vertaisryhmiä ja tukea. Perheet, läheiset ja tuttavat tarvitsevat tietoa, ohjausta, tukea ja virkistystä selviytyäkseen vaikeasta tilanteesta.

"Mielenterveyskuntoutujien omaisten ryhmässä on näkynyt myös omaisten ja läheisten kohonnut riski masentua itsekin. Myös läheisen psyyken sairastuttua tarvitsisivat hänen läheisensä tietoa ja tukea itselleen jaksakseen muuttuneessa ja usein hyvin epävakaa tilanteessa." (masennus)

"Olemme lisänneet viime vuosina sähköisiä palveluita, jotta eri puolella Suomea asuvat henkilöt voivat saada tukea tilanteessa, jossa joku perheenjäsenistä käyttää huumeita." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"ikäntyneiden omaishoidettavien kerhotoimintaa, joka mahdollistaa omaishoitajien hetkellisen irrottautumisen omaishoitotyöstä -> edistää sekä omaishoitajien ja omaishoidettavien osallisuutta." (osallisuuden lisääminen)

"Saattohoitotukihenkilöt kulkevat elämän loppuvaiheessa sairaan ja omaisten rinnalla. Surevia ei jätetä, vaan läheisen kuoleman jälkeenkin pidetään yhteyttä." (osallisuuden lisääminen)

3. Järjestöt rovaniemeläisten hyvinvoinnin tukijoina

3.1. Vaikuttavaa osallisuutta

Kyselyyn vastanneet järjestöt tuovat esille, että järjestöjen yksi keskeinen tavoite on lisätä jäsentensä ja yleisesti kuntalaisten äänen kuuluvuutta ja sitä kautta osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia muun muassa palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä. Järjestöjen rooli ihmisten äänen välittäjänä perustuu järjestöjen välitön yhteys laajaan kuntalaisjoukkoon. Järjestöjen kautta päätöksentekoon kantautuu niidenkin ihmisten ääni, joiden tilanteista, kokemuksista ja tuen tarpeista ei ilman tukea saada tietoa.

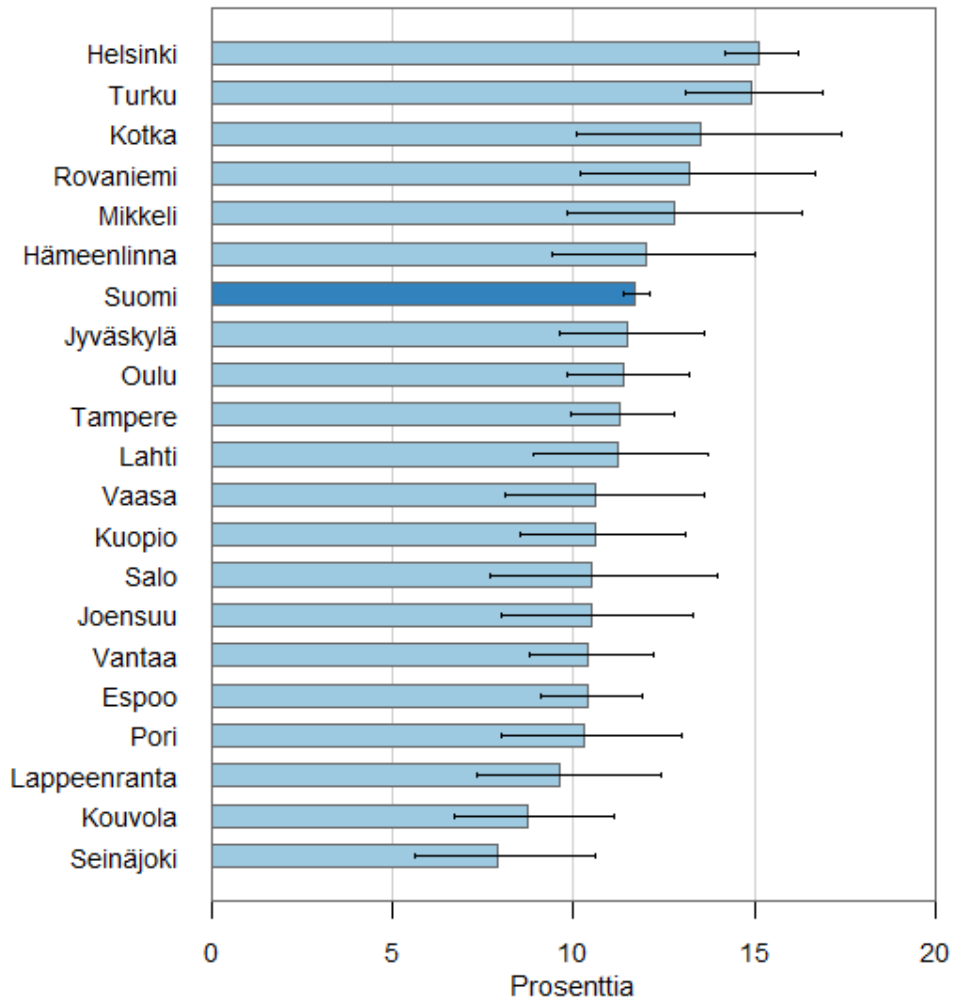
"Meillä on paljon henkilökohtaisia kontakteja sekä puhelimitse että tapaamisten ja sähköisten viestien muodossa. Kontaktit kohdistuvat esimerkiksi paljon sosiaalipalveluita käyttäviin, eli henkilöihin jotka tarvitsevat paljon tukea. Toimintaamme ei liity viranomaisasemaa, joka asettaisi järjestötoimijamme toimintaan osallistuvien tai heihin kohdistuvien yläpuolelle." (osallisuuden lisääminen)

"Vaikeissa elämäntilanteissa olevien osallistuminen erilaisiin osallisuuden mahdollistaviin tilanteisiin on vaikeaa, ehkä he eivät jaks/rohkene lähteä tms. Näiden ihmisten ääni voisi tulla kuuluviin järjestöjen kautta, jotka toimivat em. ihmisten parissa." (osallisuuden esteiden poistaminen)

"Etäyhteyksien rakentamista ja helppokäyttöisyyttä on tuettava. Kehitämme omalta osaltamme järjestötiedon keräämistä sähköisesti ja mahdollistamme etäosallistumisen vaikuttamistyöhön." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

ATH-tutkimuksen mukaan järjestötoimintaan mukaan lähtemisen motivaationa voi olla halu vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Vertailussa rovaniemeläisten vaikuttamishalu on yksi korkeimpia.

Järjestötoiminnan syyt: vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin (%)
Kaupungit yli 50 000 asukasta

ATH 2013-2015, THL

Järjestöt ovat huolissaan jäsentensä ja kuntalaisten osallisuuden vaikuttavuudesta. Kokemukset osallisuuden näennäisyydestä ja vaikuttamattomuudesta vähentävät kiinnostusta osallistua ja vaikuttaa. Kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksille tulisi olla yleisesti tiedossa olevat ja pysyvät rakenteet.

"Kuulemistilauudet ovat näennäisiä ja niiden vaikutukset eivät ole näkyviä. Vaikka kuntalaisia kuullaan otetaanko heidän kokemuksensa ja ehdotuksensa huomioon suunnittelussa?!" (osallisuuden esteet)

"Kevyen liikenteen strategian kysely jossa kartoitettiin kehittämiskohteita oli hyvä, mutta yksittäinen ja monelta ohi mennyt. Samankaltainen toiminta pitäisi saada jatkuvammaksi/säännölliseksi." (osallisuuden esteiden poistaminen)

"Pitäisi lisätä aiheeseen liittyvää osaamista: miten saada aikaan kuunteleva dialogi, nykyisin puhe toisen ohi: osapuolet eivät kuuntele toisiaan, edustuksellinen demokratia ei näytä toimivan: ainakin osa luottamushenkilöistä kertoo "luottavansa" virkamiehiin, eli ei ole tarvetta keskustella välillä luottamushenkilö – kuntalainen, luottamushenkilöt"

eivät osallistu kyläkokoontumisiin tai jos sitten lopulta osallistuvat, on palaute: epäonnistunut tilaisuus. Yhteenvedo: luottamushenkilöiden ja kuntalaisten keskustelu ei toimi eikä kuntalaisille ole suoran osallistumisen kanavia.” (osallisuuden vahvistaminen)

Järjestöt korostavat kuntalaisten suorien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien merkitystä. Osallisuuden vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että kuntalaiset saavat oman äänensä kuuluville suoraan päätöksiä tekeville tahoille kaikilla osallisuuden tasoilla, aina palveluja ohjaavista strategioista ja ohjelmista niiden toteutuksen arkisimpiin käytäntöihin.

”Kuntalaisten osallisuus mahdollistuu vain laajan yhteistyön ja avoimuuden kautta toiminnan kaikilla tasoilla: strateginen taso, operatiivinen taso sekä tutkimus- ja kehittämistyö.” (osallisuuden vahvistaminen)

”Rovaniemen kaupungilla on paljon byrokratiaa ja toimintamallit ovat osin vanhoja, entisestä hallinta- ja viranomaismalleista tuttuja. Onko kaupungilla uskallusta nähdä kuntalainen muunakin kuin vain toimenpiteiden kohteena. Tämä vaatii aika lailla toimintatapojen ravistelua. Kuntalainen osallistuu kyllä, jos osallistuminen tehdään hänen tarpeistaan käsin eikä niin mikä on viranomaiselle helpointa ja halvinta. Loppujen lopuksi se ei tule halvemmaksi, sillä kuntalainen ei tule todella kuulluksi.” (osallisuuden esteiden poistaminen)

”Kommentointimahdollisuus tulevista liikennesuunnitelmista. Kaupunkilaisten havaintojen nopea (sähköinen) siirtäminen suoraan päättäjille, liittyen erityisesti kevyen liikenteen ongelmiin ja toisaalta myös mahdollisuuksiin. Tähän tarkoitukseen on jo olemassa sähköisiä reaaliaikaisia työkaluja.” (osallisuuden vahvistaminen)

”Tukioppilaiden kuuleminen, ”Mitä haluaisit tehdä kerhossa” - lapsen kuulemisen menetelmiä -opas. Jatkuva palautteen keruu eri toiminnoissa (palvelut, koulutukset). Osallisuuden edistäminen yksi MLL:n painopistealueista, mm. lapsivaikutusten arviointi.” (osallisuuden vahvistaminen)

Toimintakäytäntöjen ja palvelujen uudistamisen lähtökohdaksi halutaan kuntalaisten tarpeet ja näkemykset osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Järjestöissä on kehitetty erilaisia osallisuuden keinoja ja järjestöt haluavat olla aktiivisesti mukana myös kunnallisten osallisuuden ja vaikuttamisen keinojen kehittämisessä.

”Kaupungin tulisi kaikilla työntekijä tasoilla oikeasti kiinnostua siitä, mitä järjestöt tekevät. Järjestöt tekevät paljon tärkeää työtä halvalla. Älkää unohtako järjestöjä, sillä niissä on paljon kehittämisen potentiaalia. Mikäli kukaan ei huomioi järjestöjen tekemää työtä ja motivoituneet ihmiset menettävät kiinnostuksensa, menetetään paljon osaamispotentiaalia.” (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

”Pirstaleiset palvelut ovat aiheuttaneet joillekin omaisille päänvaivaa. Omaiset kokevat, että eivät osin pääse vaikuttamaan läheisensä saamaan hoitoon ja kuntoutumiseen.” (osallisuuden esteet)

3.3. Järjestöjen asiantuntijuuden hyödyntäminen

Rovaniemen alueella toimivat järjestöt toivovat, että heidän asiantuntijuuttaan hyödynnettäisiin nykyistä laaja-alaisemmin. Järjestöjen asiantuntijuus on käytettävissä toimintaa koskevasta suunnittelusta, kehittämisestä ja päätöksenteosta aina toiminnan käytännön toteuttamiseen. Järjestöt odottavat, että osallistuminen on vaikuttavaa.

"Tärkeintä on kuunteleminen ja järjestöissä olevan osaamisen hyödyntäminen toiminnassa, suunnittelussa ja päätösten tekemisessä. Vapaaehtoisten näkökulmasta keskeistä on, että kuunteleminen johtaa muutokseen ja että he näkevät niiden konkreettiset vaikutukset." (osallisuuden vahvistaminen)

"Kansanterveysnäkökulma vahvasti mukaan hyvinvointikertomukseen kuullen järjestöjä." (osallisuuden vahvistaminen)

"Järjestö voi ottaa kantaa mm. kuntalaisia koskeviin velvollisuuksiin ja etuihin etenkin asumiseen liittyvissä asioissa." (osallisuuden lisääminen)

"Yhdistyksemme on erittäin kiinnostunut osallistumaan kevyen liikenteen sähköisten palvelujen (mm. kartat vaarallisista paikoista, väylien huollon kartoitukset) kehittämistyöhön kommentoijana tai jopa työryhmän osana." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Järjestöissä haluaisimme tulla mukaan tutkimus- ja kehittämishankkeisiin." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Aluelautakunnan toiminnan parantaminen lähemmäksi asukkaita. Pois kumileimasimena olo tai tehtäväksi vahvemmin kehittäminen." (osallisuuden vahvistaminen)

Järjestöillä on tahtotila olla mukana luomassa kuntalaisten tulevaisuuden elämisen ympäristöjä ja toiminnan rakenteita. Uusien sosiaali- ja terveyspalvelurakenteiden kehittämistyö nähdään myös järjestöille sopivaksi työkentäksi.

"Asiakaslähtöiset hoito- ja palveluketjut, jotka yhdistävät asiakkaan kannalta tärkeät sosiaali-, terveys- ja järjestöjen palvelut on uusi mahdollisuus sote-palvelurakennemuutoksessa - hoito- ja palveluketjujen kokonaisuuteen haluaisimme tulla mukaan. Mahdollisuus tähän saattaa osittain aueta Sote-asiakasprosessityössä, johon järjestöt on kutsuttu mukaan." (osallisuuden esteet)

Järjestöillä on laajasti käytettävissä jäsentensä ja kuntalaisten kokemuksiin perustuvaa tietoa ihmisten hyvinvoinnista, palvelujen toimivuudesta ja niiden vastaavuudesta ihmisten tarpeisiin sekä muuttuvista palvelutarpeista. Järjestöjen kautta kunnan päätöksentekoon, suunnitteluun ja kehittämistyöhön välittyy kokemuksen perustuvaa asiantuntijuutta. Ihmisten kokemuksellisen asiantuntijuuden vahvistamisen kautta lisätään kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.

"..koordinoimme mm. mielenterveyskuntoutujien ja heidän omaistensa mahdollisuuksia kokemusasiantuntijatoimintaan, talollamme kokoontuu mm. vapaaehtois-, omais-, kokemusasiantuntija- ja nuorisofoorumi, joissa kyseisen

kohderyhmän edustajat pääsevät vaikuttamaan toimintamme suunnitteluun. Jäsenillämme on mahdollisuus osallistua järjestömme viestintään, mm. lehtikirjoituksia ja blogikirjoituksia kirjoittamalla, välitämme haastattelupyynnötä medioille ja muille tahoille. Kokemuskouluttajat ja toimintamme esittelijät vievät tietoa talostamme sekä omista kokemuksistaan kuntoutujina eri oppilaistoksiin sekä muille tahoille.”
(osallisuuden lisääminen)

”Yhdistyksen yksi tavoite on lisätä osallisuutta yhdistyksen kautta myös terveydenhuoltoon, sen menetelmiin ja toimintatapoihin, asioihin jotka kohoavat esiin jäsentemme keskusteluissa. Tavoitteena on saada sairausryhmällemme arvostava, laadukas ja ajantasainen hoito.” (osallisuuden lisääminen)

”Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaiden kokemuksia pitäisi kuunnella. Jokainen asiakas pitäisi tavalla tai toisella ottaa mukaan häntä koskevaan päätöksentekoon. Erityisesti sosiaalipalveluita tulisi kehittää asiakaslähtöisesti samalla tavalla kuin terveyspalveluita on kehitetty jo. (osallisuuden vahvistaminen)

Järjestöjen sisällöllinen asiantuntijuus on laaja-alaista ja niiden toiminta koskettaa myös muita kuin jäseniä. Ne järjestävät kaikille kuntalaisille avointa toimintaa, kuten terveysinfoja ja mittauksia kauppakeskuksissa sekä kulttuuritapahtumia (esim. Jutajaiset). Järjestöt huomioivat toiminnassaan myös erilaisten kohderyhmien tarpeita. Ne järjestävät mm. suomen kielen opetusta, vertaistukitoimintaa, perhekahviloita, liikuntakerhoja ja leirejä. Kohdennettumillaan toiminta on tarkoitettu järjestön omille jäsenille.

”Kansalaisten oman terveyden säilyttämisen aktivointiin tarkoitettuja asiantuntijaluentoja.” (osallisuuden vahvistaminen)

”MLL tuottaa materiaaleja ja kouluttaa alakoulun opettajia.” (osallisuuden lisääminen)

”Oppilaitoksissa savuttomuus infoja, kauppakeskuksissa terveystmittauksia samoin kertavuoteen Someronharjun varuskunnassa terveysinfo. Pyydettyessä osallistumme aina yhteisiin terveyttä edistäviin messutapahtumiin vapaaehtoisvoimin.”
(osallisuuden lisääminen)

”Paikallisseurat (8-10 aktiivista Rovaniemellä) järjestävät laajaa kerho- ja virkistystoimintaa jäsenistölleen sekä tapahtumia ja tilaisuuksia kaupunkiin ja kyliin sekä tuovat vapaaehtoispanoksensa mm. festivaalipäivien järjestelyihin sekä valmistavat ohjelmaa ympärivuotisesti.” (osallisuuden lisääminen)

Järjestöjen edustajat kokevat haasteena asiantuntijuutensa huomioimisen. Järjestökentällä toimii paljon koulutettuja ja erikoistuneita ammattilaisia, jotka ovat halukkaita jakamaan asiantuntijuuttaan muiden toimijoiden kanssa.

”Ymmärrys siitä, että järjestössämme työssä olevat henkilöt ovat pitkälle koulutettuja ja ammattitaitoisia. Koulutustasovaatimus ei ole yhtään matalampi kuin kuntien ja kaupunkien työssä, vaikka emme ole milloinkaan viranhaltijoita.” (järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö)

"Teknologia-osaamisen vahvistaminen on tärkeää erityisesti vanhemmille ikäryhmille. Sydänpiirissä olemme suunnitelleet kansalaisopistoihin Terveystalkoot - opintokokonaisuuden, jossa opitaan netissä toimimista ja samalla ohjataan omahoitoon. Tässä työssä tarvitsimme yhteistyötä julkisen sektorin kanssa." (osallisuuden vahvistaminen)

"Punainen Risti on ollut mukana Lapin yliopiston kanssa kehittämässä virtuaalisia palveluita ikäihmisille." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Olemme kehittäneet yhdistyksessämme etäpalveluita ja tarjoamme niitä myös Rovaniemeläisille tarvittaessa. Kerromme mielellämme myös kokemuksistamme, jos ne hyödyttävät kehittämistyötä ja voimme myös olla yhteistyökumppanina kehittämässä." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

Järjestöjen asiantuntijuuden hyödyntämisessä toivotaan huomioitavan järjestökentän moninaisuus. Pienilläkin järjestöillä on asiantuntijuutta jaettavaksi, pelkästään suurten tai valtakunnallisesti toimivien järjestöjen kuulemisella ei hyödynnetä koko kentän potentiaalia. Pienet toimijat haluavat tulla huomioituksi ja pystyvät tarjoamaan tiettyjä kohderyhmiä koskevaa tietoa.

"Ei kuunnella eikä tueta riittävästi ja tasapuolisesti eri järjestöjä. Eikä tunnusteta niiden osaamista." (osallisuuden esteet)

"ehkä erilaisiin työryhmiin toivoisi kutsuja vielä useammin myös meille" (järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö)

"Ottaa esim. meihin yhteyttä aina kun on jotain meidän alaamme (pyöräilyn edistäminen) liittyviä tapahtumia, hankkeita tai työryhmiä joissa voisimme olla hyödyksi. Myös pientenkin järjestöjen mahdollisuus toimia kaupungin palvelutuottajina voisi olla kokeilemisen arvoista." (järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö)

3.4. Yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet

Järjestöt tekevät yhteistyötä kunnan, eri viranomaisten ja oppilaitosten kanssa sekä keskenään. Yhteistyö tukee toimijoiden tavoitteiden toteutumista ja tehostaa resurssien hyödyntämistä. Yhteistyöllä edistetään esimerkiksi kuntalaisten ohjautumista järjestökentän toimintamahdollisuuksien pariin. Tähän tarpeeseen on perustettu Rovaniemen uuteen järjestötaloon Järjestöpiste Joiku, jonne kunnan työntekijät ja toiset järjestöt voivat ohjata asiakkaita löytämään itselleen sopivia järjestötoiminnan muotoja. Toimijoiden keskinäisen tuntemisen kautta löydetään yhteinen ymmärrys ja luodaan uusia yhdessä tekemisen mahdollisuuksia.

"Keskusseurana olemme myös verkostoituneet laajasti järjestökentän, kuntien vapaa-aikatoimien ja eri viranomaistahojen sekä oppilaitosten kanssa." (osallisuuden lisääminen)

"Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin keskinäisen toistensa tuntemuksen lisääminen olisi paikallaan." (osallisuuden esteiden poistaminen)

"Asiakaslähtöisyyden ymmärtäminen hyvinvoinnin (sosiaalinen, terveydellinen, taloudellinen ja teknologinen) näkökulmasta on nykymallissa este kuntalaisen osallisuudelle. Asiakaslähtöisyyden käsite tulisi määritellä kolmikantayhteistyössä (julkinen, yksityinen, kolmas sektori) ja rakentaa hoito- ja palveluketjut tälle pohjalle." (osallisuuden esteet)

"Näkemyksemme mukaan eri toimijoiden yhteistyöllä yhteisiä kohtaamisen paikkoja sekä työnjakoa, että mahdollisimman moni ihminen löytäisi oman paikkansa olla mukana toimijana eri tilanteissa." (osallisuuden vahvistaminen)

"Terveyskeskuksen ja seurakunnan kanssa meillä on nyt yhteistyössä alkamassa saattohoidon tukihenkilötoiminnan kehittäminen Rovaniemellä. Hienoa, että meillä on näin positiivisesti tähän vapaaehtoistoimintaa suhtautuva henkilöstö terveyskeskuksessa. Toivon mukaan yhä useampi saattohoitotilanteessa oleva potilas ja läheisensä saavat tukea tästä vapaaehtoistyön muodosta jos sitä haluavat." (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

Järjestöjen ja oppilaitosten välisen yhteistyön kautta tulevien ammattihenkilöiden tietämys järjestökentästä ja sen toiminnasta lisääntyy. Järjestöissä olevan kokemuksellisen asiantuntijuuden hyödyntämisen kautta sosiaali- ja terveysalan opiskelijat saavat kokemukseen perustuvaa tietoa muun muassa sairastumisesta ja kuntoutumisesta. Kokemuksellisen asiantuntijuuden avulla korostetaan ihmisten omaa asiantuntijuutta ja asemaa palveluissa. Tavoitteena on vahvistaa ihmisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.

"Syövän sairastaneet ovat vierailleet sairaanhoitajiksi opiskelevien luona ja kertoneet sairastumisesta, sairauden kanssa elämisestä, myös siitä selviämisestä omakohtaisesti." (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

"Saattohoitotukihenkilöt ovat valottaneet tämän vapaaehtoisen työn näköaloja, sen iloja ja suruja." (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

"Kuntalainen ei saisi koskaan olla vain palvelun kohde, häntä pitää aktiivisesti tuoda osaksi palveluprosessia ja hänen tietoon myös pitää tuoda palveluiden kustannuksia." (osallisuuden vahvistaminen)

Yhteistyön mahdollistumiseksi järjestöt toivovat avointa tiedottamista kunnan toiminnasta sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Uuden ja entistä tehokkaamman yhteistyökulttuurin ja uusien toimintatapojen juurruttaminen kaupungin ja järjestöjen välille vaatii aikaa ja joustavuutta molemmilta osapuolilta.

"Järjestömme toivoisi, että esimerkiksi teknisen puolen viranhaltijat viestisivät paremmin työstään ja heitä olisi helpompi tavata kaavoitusasioista keskusteltaessa. Toivomme kaikilta työntekijöiltä, että he suhtautuisivat ulkopuolisiin, kolmannen sektorin toimijoihin avoimesti ja viestisivät työstään myös kuntaorganisaation ulkopuolelle. (esim. sosiaalipalvelukeskus)" (osallisuuden esteiden poistaminen)

"Järjestöjen kautta on mahdollisuus tavoittaa kaikkein hiljaisimpia kuntalaisia, joiden etua järjestöt ajavat. Järjestöjen kanssa tehtävä avoin yhteistyö ja niiden kutsuminen mukaan päätöksentekoon helpottaa myös kansalaisten kuulemista ja osallistumista." (osallisuuden vahvistaminen)

"Uudenlaisen yhdessä tekemisen toimintakulttuurin luominen osaksi päätöksentekoa." (osallisuuden esteiden poistaminen)

Järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön haasteena vastaajat kokevat palvelujen rajapintojen määrittelyn. Järjestöt ovat valmiita järjestämään peruspalveluja tukevaa ja kuntalaisia osallistavaa toimintaa, mutta näkevät samalla, että ensisijainen vastuu palvelujen järjestämisestä on tällä hetkellä kunnalla ja myöhemmin mahdollisella sote-alueilla. Toinen vastauksissa esiin noussut haaste on järjestöjen välinen kilpailu. Järjestöjä kannustetaan toimimaan yhdessä, mutta muun muassa vapaaehtoisten ja toimintaan osallistuvien tilastointi vaatii järjestöiltä tarkkaa keskinäistä sopimista.

"Kaupungin ja järjestöjen yhteistyö ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että järjestöt tekevät vapaaehtoistyönä kuntien tehtäviä." (järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö)

"Rovaniemen kaupunki ymmärtää järjestöjen tarpeita ja osaa hyödyntää alueelle saatuja (Ray:n varoin) järjestöresursseja hyvin." (järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö)

"kilpailua järjestöjen välillä pitäisi tulisi jollain tapaa vähentää ja yhteistyötä vahvistaa vaikkapa avustusta haettaessa määritellä kuinka aitoa yhteistyötä tehdään. Jokainen osallistuja merkitään tiukasti "meidän" osallistujaksi--> kilpailu ei voi olla näkymättä esim. vapaaehtoisia hankittaessa"

3.5. Järjestöjen toimintaedellytysten tukeminen

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi tarvitaan järjestöjen näkökulmasta laajaa ja avointa yhteistyötä. Järjestöillä on korkea valmiustaso aidon ja vaikuttavan yhteistyön tekemiseen kunnan kanssa. Jo tehdyllä yhteistyöllä on muun muassa pystytty vaikuttamaan lasten ja nuorten koulukiusaamiseen.

"Toivottavasti jotain vaikutusta yläkoulun puolella tukioppilastoiminnalla, jolla pyritään ennaltaehkäisemään kiusaamista. Tukioppilaat ja tukioppilasohjaajat tekevät tärkeää työtä. Myös muu kiusaamisen ehkäisy tekee paljon, esim. Kiva-koulu" (lasten ja nuorten koulukiusaaminen)

"Toivottavasti on vähentynyt, MLL ja muut järjestöt ovat tehneet työtä tukioppilastoiminnan avulla. Ehkä se näkyy nuorten koulumenestyksen ja poissa olojen tilastoissa." (lasten ja nuorten koulukiusaaminen)

Järjestöjen toimintaedellytykset (myös taloudelliset resurssit) vaihtelevat järjestöjen kesken ja vuodesta toiseen. Järjestöt kaipaavat yhteistä tiedottamista, edullisia tai ilmaisia tilojen käyttömahdollisuuksia sekä työvoimaa. Myös vapaaehtoistyön hyödyntäminen edellyttää resursseja.

"Ehdottomasti pitäisi saada edes puolipäiväinen palkkatyöläinen hoitamaan tyhjänä olevaa toimistotilaa asiakkaita ja jäseniä. Taas se raha? Työllistäminen ja ohjaus onhan meillä vähän liiankin paljon työttömiä!" (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

"Varmaan olisi paljonkin erilaisia yhteistyömuotoja, mutta myös järjestöissä on rajalliset resurssit sekä rahan, että henkilöstön suhteen. Tarvitaan työntekijöitä myös järjestöihin huolehtimaan vapaaehtoisten koulutuksesta ja hyvinvoinnista, jotta yhteistyö viranpuolesta työtä tekevien kanssa toimisi ilman väärinkäsityksiä." (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

"Solmia pitkäkestoisia ostopalvelusopimuksia ja hankerahoituksia, joiden avulla seurat tietäisivät toimintansa resurssit pitkällä tähtäimellä. Tällä hetkellä kulttuuriavustukset haetaan helmikuussa ja päätökset saadaan toukokuussa - kuluvalle vuodelle! Toimintasuunnitelmat tehdään kuitenkin jo lokakuussa muita toiminta-avustushakemuksia varten. Kun kaupungin avustuspäätökset saadaan vasta vuoden puolivälissä, voi tapahtumia suunnitella vain syksyllä ja suunnittelu on hankalaa, kun ei ole tietoa avustusten suuruuksista." (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

Hyvinvointikyselyssä järjestöt tuovat esille tarpeen monimuotoiselle tiedottamiselle ja yleensä tiedon jakamiselle. Tiedottamisen lisäämistä tarvitaan sekä järjestöjen ja kunnan välillä että suhteessa kuntalaisiin. Tiedottamisen kehittämisen kautta lisätään järjestöjen tunnettavuutta ja näkyvyyttä. Kuntalaiset ja kuntien työntekijät löytävät helpommin järjestöt.

"Palveluiden, kuten tiedotustoiminnan sekä tukihenkilötoiminnan saattaminen paremmin asukkaitten tavoittamiksi." (osallisuuden esteet)

"Yhteistä tiedotusta ja markkinointia tulee lisätä niin, että se tavoittaisi syrjäisimmissäkin kolkissa toimivat..." (osallisuuden vahvistaminen)

"Sähköisten palveluiden kehittäminen on kovin toivottavaa. Tiedon saaminen juuri järjestöjenkin tarjoamista palveluista olisi tärkeää." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Kansan tajuisesti rakennettuja ohjelmia yhteisöjen tiedottamiseen" (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

Järjestöjen toiminta- ja osallisuusmahdollisuuksista on mahdollista tiedottaa monin eri keinoin, jolloin kaikkien kanavien tavoittamisesta voi tulla vapaaehtois pohjaisesti toimivalle järjestökentälle haasteellinen tehtävä. Ratkaisuna nähdään eri tiedotuskanavien synkronointi, jolloin yhden kanavan kautta saavutettaisiin useampi kanava. Kaupungin tukea toivotaan erityisesti isojen tapahtumien osalta.

"Palvelut ovat tärkeitä kulttuuripalveluista tiedottamisesta. Kanava on kiinnostava projekti. Haasteena kuitenkin on, että toimijoiden on vietävä tietoja tapahtumistaan niin moniin medioihin (omat verkkosivut, Meno-info (sanomalehdet) ja Rovaniemen kaupungin tapahtumakalenteri). Tietojen syöttäminen vie aikaa ja siten vähäisiä resursseja. Olisi mahtavaa, jos Meno-info-sivun ja Rovaniemen kaupungin

tapahtumakalenterin voisi synkronoida, ja tiedot tarvitsisi syöttää vain yhteen paikkaan." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Lehdistö muuttaa tekstiä ilmaispalstalla. Maksullinen tiedotus yhdistyksillä usein vain seurapalstalla. Ei herätä kiinnostusta kuin järjestöväessä. Hyvä mainos tehoaa aina siihen ei ole varaa." (osallisuuden esteet)

"Esim. järjestömessut on oiva ja sosiaalinen ilmaistapahtuma. Kunnat tulee isompiin tapahtumiin aina mukaan ja sisäinen ja ulkoinen tiedotus pelaa asiantuntija voimin silloin hyvin." (osallisuuden esteiden poistaminen)

Järjestöt eivät odota, että kaupunki huolehtii järjestötiedon näkyväksi tekemisestä. Järjestöt itse ovat valmiita kehittämään omalta osaltaan tiedon keräystä ja keinoja sen jakamiseen. Yhteisen kehittämisen tavoitteena on luoda yhteyksiä eri tietolähteiden välille ja luoda rakenteita tiedon välittämiseen molempiin suuntiin.

"Etäyhteyksien rakentamista ja helppokäyttöisyyttä on tuettava. Kehitämme omalta osaltamme järjestötiedon keräämistä sähköisesti ja mahdollistamme etäosallistumisen vaikuttamistyöhön." (virtuaaliset ja sähköiset palvelut)

"Pyrimme itse kertomaan itsestämme aktiivisesti kunnan toimijoille." (osallisuuden esteiden poistaminen)

Keskeinen järjestöjen toiminnan tukemiseen liittyvä ulottuvuus on toimintaa tarvittavien tilojen saatavuus. Järjestöt toivovat edullisia tiloja, jotta toiminta voidaan säilyttää helposti saavutettavana. Tilaratkaisujen toivotaan olevan joustavia, jotta järjestöt voivat huomioida kohderyhmänsä tarpeet. Korkeat tilavuokrat joko estävät koko toimintojen toteuttamisen tai aiheuttavat painetta osallistumismaksujen korottamiseen. Korkeat hinnat ovat merkittävä osallisuuden este.

"Tilat tulisi tarjota kohtuullisin kustannuksin, että järjestöt pystyvät toimintaa järjestämään matalan kynnyksen periaattein." (osallisuuden esteiden poistaminen)

Olemme kiitollisia kaupungille, että olemme saaneet allasjumbpavuoron ja liikuntasalivuoron uimahallille sekä saamme maksutta tilan kun järjestämme esim. yleishyödyllisen luentotilaisuuden. Meillä ei olisi varaa tilavuokriin, joten toivon, että nämä mahdollisuudet säilyisivät. Myös omat liikuntavuorot ovat tärkeitä. (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

"Kauempana olevilla kouluilla etäisyydet tuovat omat haasteena toiminnan järjestämiselle. Me pystymme järjestämään toimintaa koulupäivän yhteyteen mikäli lukujärjestys sen salli esim. aamukerhot, välkäkerhot." (osallisuuden esteet)

"Koulutustilat eivät usein käy hengityssairaille, siinä onkin uusi pulma homealtistuneiden osallisuudelle." (osallisuuden esteet)

"Ilmaiset, esteettömät, INVA WC:llä varustettu kokoontumistila keskustasta!!!" (kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö)

Kaupungin näkökulmasta pieneltä tuntuva tuki mahdollistaa järjestön toimintaa ja rakentaa osallisuutta. Osallistavalle toiminnalle jatkuvuus on erityisen tärkeää. Kaupungin tarjoamat pitkäjänteiset tukimuodot järjestöjen toiminnalle mahdollistavat osallisuuden laajentamisen.

4. Yhteenveto ja keskeiset kehittämisehdotukset

Kaupungin tekemä avaus järjestöjen näkökulman liittämisestä hyvinvointikertomukseen saa järjestöiltä varauksettoman tuen. Valmius yhteistyön tiivistämiseen näkyy järjestöjen vastauksissa. Järjestöillä on asiantuntemusta, tietoa ja tahtoa olla mukana yhtäältä ihmisten hyvinvoinnin tukijalkana ja toisaalta heidän osallisuutensa ja vaikutusmahdollisuuksiensa kehittäjänä. Yhteiskunnassa laaja-alaisesti meneillään oleva muutostilanne lisää valmiutta molemminpuoliseen tiedon, kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtoon. On ilmeistä, että järjestöillä on valmius tuottaa kaupungille tietoa ihmisten arkeen ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista. Järjestöihin kertyy ihmisten ja erityisryhmien hyvinvoinnista tietoa, jonka tavoittaminen on kunnallisen palvelujen kautta vaikeaa. Yhteistyöstä hyötyvät molemmat osapuolet.

Järjestökenttää kuvaa moninaisuus eikä järjestöjen toimintaa voi laittaa yhteen muottiin. Tässä kyselyssä vastaajina korostuivat sosiaali- ja terveysalan järjestöt sekä asukasjärjestöt. Osa järjestöistä toimii vapaaehtoisvoimin ollen hyvinkin riippuvaisia esimerkiksi kaupungin tarjoamista tiloista. Toisilla on tilat ja vaihteleva määrä henkilöstöä sekä valtakunnallisia palveluja ja tukirakenteita. Näiden järjestöjen toiminta saattoi olla hyvinkin laajaa, vaikka yhteistyö kaupungin kanssa oli pääasiassa pienimuotoista. Järjestöjä yhdisti tahto yhteistyön laajentamiseen kaupungin kanssa, mutta resurssit siihen vaihtelivat.

Järjestöjen asiantuntemuksen käyttöalue on laaja. Järjestöt tarjoavat eriytyneitä palveluita sekä palkkatyönä että vapaaehtoisvoimin. Palvelut voivat pohjata ammattilaisuuteen, vertaisuuteen tai ihmisten keskinäiseen välittämiseen. Palveluihin rakentuu erityistä asiantuntemusta ihmisistä, joiden tilanteisiin julkinen palvelutuotanto ei ulotu. Tämän yhteyden tiivistäminen ja tiedostaminen on kuntalaisten etu. Pitkällä tähtäimellä voidaan vaikuttaa julkisten palvelujen käyttöön.

Järjestöjen tiedotustoiminta kohdistuu jäsenistöön, suureen yleisöön ja ammattilaisiin. Järjestöjen tiedottamisen yksi erityispiirre on arjessa koeteltu ja "käyttäjäystävälliseksi" paketoitua muoto. Tieto pyritään muotoilemaan tietoa tarvitseville ihmisille soveltuvaksi. Yksi tiedottamisen väylä on erilainen vertaistoiminta. Siellä saman kokeneet jakavat tietoa kokemuksistaan ja vinkkejä toimivista arjen ratkaisuista.

Suureen yleisöön kohdistuva tiedottaminen on pitkälti asennekasvatusta. Tiedon avulla vähennetään luuloja. Erityisen suurta kiinnostusta tämän kyselyn kohdalla järjestöt osoittivat ammattilaisiin ja päätöksentekoon suuntautuvaan tiedottamiseen. Ammattilaisten, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden järjestömyönteisyydestä löydettiin kehitettävää.

Tiivistetysti järjestöjen odotukset konkreettisiksi toimenpiteiksi liittyvät tiloihin, toimintatukeen, tiedotukseen, vaikuttamisväyliin ja asenteisiin.

Pienikin säännöllinen toimintatuki mahdollistaa toiminnan jatkuvuutta, jolla luodaan kestäviä, toimivia ja ihmisten luottamuksen saavuttavia toimintamuotoja ja osallisuuden areenoita. Kaupungin toimintatukien hakemisen ja myöntämisen uudelleenajoittaminen niin, että päätökset ovat tiedossa seuraavan vuoden toimintaa suunniteltaessa, on tarpeen.

Toiminnastaan tiedottamiseen järjestöt kaipasivat nykyistä vahvempaa ja joustavampaa yhteistyötä kaupungin kanssa. Järjestöt toivoivat saavansa näkyvyyttä kaupungin tiedottamisessa. Näin asukkaat tavoittaisivat järjestöjen toiminnan kattavammin ja löytäisivät järjestöllisten toimintamuotojen moninaisuudesta itselleen sopivimmat.

Tilojen tarjoaminen on yksi toiminnallisen tuen muoto. Vakiintuneilla valtakunnallisilla järjestöillä on mahdollisuus maksaa korvausta käyttämistään tiloista tai saada tiloja käyttöön verkostojensa kautta. Pienemmille, paikallisille tai aloitteleville järjestöille tilojen saatavuus on vaikeaa. Ilmaisten tilojen käyttömahdollisuus koskee sekä kokoontumis- että harrastetiloja. Harraste- ja virkistystilojen suunnittelussa ja käytössä on tärkeää huomioida myös järjestöjen tarjoamat mahdollisuudet asukkaita osallistavan toiminnan tukemiseen. Harrastetiloista kyselyssä nousivat esiin järjestöjen uinti- ja liikuntavuorot sekä kevyen liikenteen väylät.

Tilojen saavutettavuus on toinen merkittävä asia. Tiloja tarvitaan siellä, missä ihmiset asuvat, elävät ja toimivat. Kokoontumistiloille kulkemisesta syntyvät kustannukset ovat osalle kuntalaisia este osallistumiseen. Osallisuutta tukeakseen tiloja tulisi olla ympäri keskustan asuinalueita ja kyliä. Keskitetyt tilat eriyttäisivät kuntalaisten osallistumisen mahdollisuuksia. Kaupungille tämä tarkoittaa nykyistä kokonaisvaltaisempaa suhtautumista tiloista syntyviin kuluihin. Ne voidaan nähdä panostamisena kuntalaisten hyvinvointiin.

Vastauksista oli nähtävissä, että olemassa oleviin ja kehitettyihin yhteistyökäytäntöihin oltiin pääasiassa tyytyväisiä. Järjestöjen tuottamaan asiantuntemukseen ja tiedon vastaanottamiseen ei koettu vielä olevan toimivia käytäntöjä kaupungin päätöksenteossa. Näennäisiä osallistumisen mahdollisuuksia ei kaivata, vaan halutaan todellista kuulluksi tuleamista, jolla on merkitystä ihmisten elämään. Järjestöjen kautta tapahtuvan osallisuuden vahvistamiselle haasteeksi koettiin lisäksi molemminpuolinen tiedonpuute yhteistyön mahdollisuuksista.

Päätöksenteon ohella järjestöt kaipasivat yhteistyötä palvelujen toteutuksessa. Yhteistoiminnallisten rakenteiden ja käytäntöjen merkitys korostuu vaikeutuneissa tilanteissa eläville ihmisille suunnatuissa toimintamuodoissa. Kaupungin tulisi taata nykyistä tehokkaammin viranomaisille mahdollisuus sijoittaa järjestöyhteistyötä työntekijöiden toimenkuvien ytimeen.

Järjestöt ovat vaikuttajia, jolloin ne ovat ensisijaisesti kiinnostuneita kehittämään paikallista ympäristöä ja palveluja paremmin ihmisten hyvinvointia tukeviksi. Järjestöt kaipasivat sekä pysyvämpiä rakenteita että joustavampia ja laajemmin kansalaisia osallistavia tapoja tuottaa tietoa kuntalaisten näkemyksistä. Jos osallistamisessa kuullaan vain yksittäisiä kansalaisia

kaikille kuntalaisille avoimissa tilanteissa, osallisuus kattaa ensisijaisesti ne, joilla on rohkeutta, aikaa, resursseja ja taitoa osallistua. Järjestöjen kautta kehittämistyöhön kertyy laajemman kuntalaisjoukon ääni. Osallistamisen laajentaminen koski sekä nykyisten palvelujen arviointia ja hiomista että uusien palvelujen muotoilua. Palveluja uudistavien ratkaisujen (kuten uimahallin sijainti tai SOTE) seurauksista ihmisten elämään ja osallisuuden mahdollisuuksiin järjestöt arvioivat omaavansa ideoita ja tietoa, jota kannattaa hyödyntää.

5 Liitteet

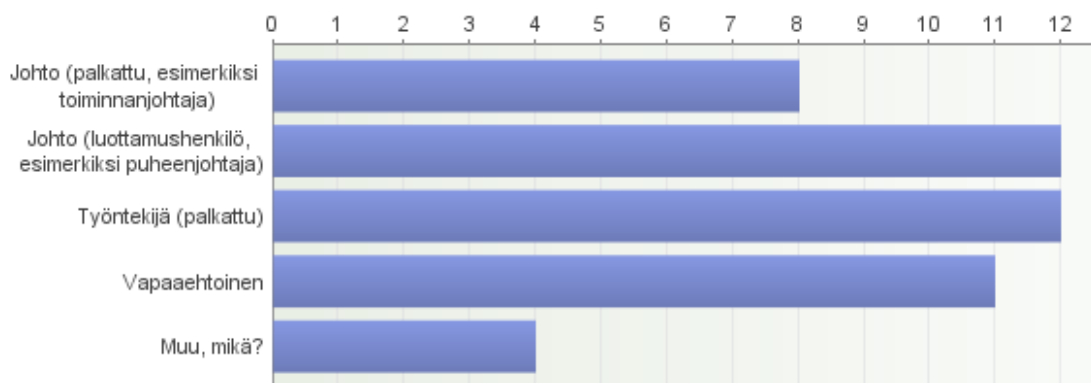
LIITE 1

Kyselyssä pyydettiin järjestöjen edustajia vastaamaan seuraaviin kysymyksiin asiantuntemuksensa mukaisesti:

1. Edustamasi järjestön nimi
2. Roolisi edustamassasi järjestössä
3. Onko järjestössänne palkattua henkilöstöä?
4. Onko järjestöllänne toimitilat?
5. Järjestön toimintaan osallistuvien määrä
6. Rovaniemen kaupunki haluaa lisätä kuntalaisten osallisuutta. Millaista osallisuutta lisäävää toimintaa järjestössänne on?
7. Mitä ideoita järjestöllänne on kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseksi?
8. Millaisia kuntalaisten osallisuuden esteitä on Rovaniemellä ja miten niihin voisi järjestönne näkökulmasta vaikuttaa?
9. Rovaniemen kaupunki kehittää virtuaalisia ja sähköisiä palveluja. Millaisia ajatuksia tämä herättää ja miten järjestönne voisi edistää kehittämistyötä?
10. Rovaniemen kaupunki haluaa edistää kantaväestön ja maahanmuuttajien yhteistoimintaa. Millaisia keinoja ja ideoita järjestöllänne on tavoitteen saavuttamiseksi?
11. Rovaniemen kaupunki haluaa lisätä järjestöjen ja kunnan välistä yhteistyötä ja järjestöjen toimintamahdollisuuksia. Mitä kaupungin tulisi järjestönne näkökulmasta tehdä tavoitteiden saavuttamiseksi?
12. Rovaniemeläisten keskuudessa kansantaudit ovat terveystutkimusten mukaan yleisempiä kuin Suomessa keskimäärin. Myös elintavat ovat huonompia. Miten nämä haasteet näkyvät järjestönne näkökulmasta kuntalaisten elämässä?
13. Masennusoireet ovat tilastojen mukaan Rovaniemellä maan keskitasoa yleisempiä. Miten tämä näkyy järjestönne näkökulmasta ihmisten elämässä?
14. Viimeisen vuoden aikana tilastojen mukaan noin joka kymmenes rovaniemeläinen on ajatellut itsemurhaa. Mitä itsemurha-ajatusten ehkäisemiseksi voitaisiin järjestönne näkökulmasta tehdä?
15. Haasteellisissa tilanteissa elävien lasten palveluja suunnataan ennaltaehkäisevään työhön. Millaisia vaikutuksia arvioisitte järjestönne näkökulmasta suuntauksella olevan?
16. Rovaniemeläisten lasten ja nuorten koulukiusaaminen on tilastollisesti vähentynyt. Mistä tämä positiivinen muutos järjestönne näkökulmasta voisi johtua? Miten muutos näkyy lasten, nuorten ja heidän läheistensä elämässä?
17. Rovaniemeläisten nuorten työttömyys on tilastollisesti korkea. Miten tämä näkyy järjestönne näkökulmasta kuntalaisten elämässä?
18. Koulutuksen ulkopuolella olevien 17-24-vuotiaiden nuorten määrä on tilastollisesti lievästi laskussa. Miten positiivista kehitystä voitaisiin järjestönne näkökulmasta edelleen tukea?
19. Rovaniemeläisten nuorten kokema yksinäisyys on tilastollisesti vähentynyt. Mistä tämä positiivinen kehitys voisi järjestönne näkökulmasta johtua? Miten muutos näkyy kuntalaisten arjessa?

20. Rovaniemelaisten nuorten tupakointi on tilastollisesti vähentynyt, mutta nuuskan käyttö on kasvussa. Mistä nämä muutokset voisivat järjestönne näkökulmasta johtua? Miten muutokset näkyvät nuorten arjessa?
21. Vaikeasti työllistyvien aikuisten määrä Rovaniemellä on tilastollisesti kasvanut. Miten tämä näkyy järjestönne näkökulmasta kuntalaisten arjessa?
22. Rovaniemeläiset työkäiset jäävät tilastojen mukaan eläkkeelle aikaisemmin kuin koko maassa keskimäärin, noin 58 vuoden iässä. Mistä syistä arvioit varhaisen eläköitymisen järjestönne näkökulmasta johtuvan? Miten tämä vaikuttaa kuntalaisten elämään?
23. Rovaniemeläiset yli 75-vuotiaat tuntevat itsensä tilastojen mukaan useammin yksinäiseksi kuin ikäihmiset maassa keskimäärin. Mistä syistä arvioit koetun yksinäisyyden järjestönne näkökulmasta johtuvan? Miten yksinäisyys näkyy kuntalaisten arjessa?
24. Mitä muuta haluaisit järjestönne näkökulmasta tai järjestönne toiminnan kannalta tuoda esiin?

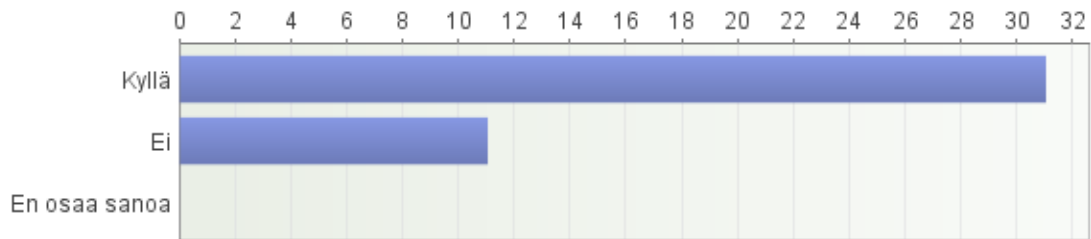
Vastaajan rooli järjestössä (N=41, 1 tyhjä vastaus)

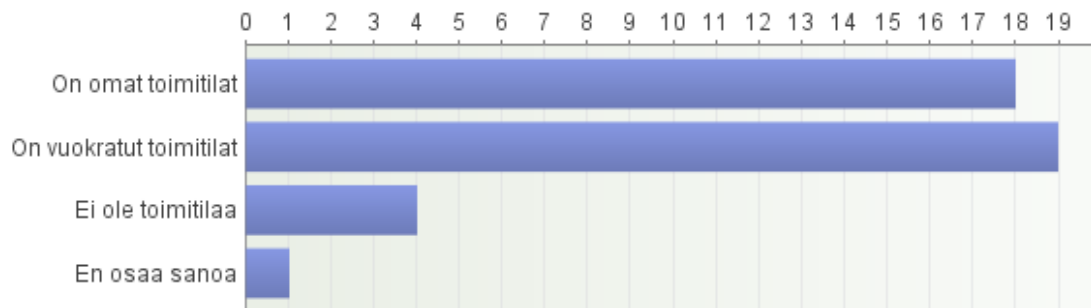
Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- Sosiaalityön opiskelija
- Koordinaattori
- toisessa hallituksen varajäsen
- lähiesimies

Palkattua henkilöstöä järjestössä (N=41, 1 tyhjä vastaus)

Järjestön toimitilat

LIITE 2

Rovaniemen kaupungin järjestöille kohdennetun hyvinvointikyselyn vastaajat:

Hirvaan kyläyhdistys

Hyvän Mielen Talo ry

Irti Huumeista ry

Jaatilan kylät ry

Lapin ensi- ja turvakoti ry (2)

Lapin Kilpirauhasyhdistys ry

Lapin Muistiyhdistys ry

Lapin Nuorison Liitto ry

Lapin Omakoti- ja Mökkiläisyhdistys ry

Lapin Samoelijat ry

Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Lapin Sotalapset ry

Lapin Sydänpiiri ry

Lapin taiteilijaseura ry

Lihastautiliitto ry

Napapiirin Hengitysyhdistys ry

Napapiirin Omaishoitajat ry

Nuorten Ystävät ry

MLL Lapin piiri ry (3)

Pohjoinen pyöräyhdistys PUMPPU ry

Pohjois-Suomen Syöpäyhdistys ry (3)
Pohjois-Suomen Syöpäyhdistys ry, Rovaniemen osasto
Rovalan Setlementti ry / Moninet (4)
Rovaniemen keliakiayhdistys ry
Rovaniemen Neuvokas (2) / Rovaniemen Seudun Mielenterveysseura ry
Rovaniemen Nuorisoasunnot ry
Rovaniemen Omakotiyhdistys ry
Rovaniemen Reumayhdistys
SPR Lapin piiri
Suomen Omakotiliiton Lapin piirijärjestö ry (2)
Törmängin kyläyhdistys
WAU! Ry

LIITE 3

Hyvinvointikyselytyöskentelyyn osallistuneet tiedontuotannon verkoston jäsenet

Marika Ahola, Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Anne Aspelund, Rovalan Setlementti ry / MoniNet
Anne Eronen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Liisa Hokkanen, Lapin yliopisto
Jimi Jokela, Nuorten Ystävät ry / Klubitalo Roihula
Taika Kopra, Rovaniemen kaupunki
Raili Kuusela, Lapin Kilpirauhasyhdistys ry
Kristiina Luusua, Lapin ensi- ja turvakoti ry
Maria Martin, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Samppa Määttä, Rovaniemen kaupunki
Tiia Nyman, Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapin piiri ry
Juha Peltosalmi, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Katja Maria Raappa, Nuorten Ystävät ry / Klubitalo Roihula
Pirjo Riskilä, Lappilaiset Kylät ry
Jaana Rossi, Nuorten Ystävät ry / Klubitalo Roihula
Elina Suomalainen, Napapiirin Omaishoitajat ry
Johanna Sääskilahti, Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapin piiri ry
Marjo-Riitta Tervonen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry